

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

Přímá demokracie v rozhodování o rozvoji obcí

Bc. Urban Vladimír

© 2020 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Vladimír Urban

Hospodářská politika a správa
Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Přímá demokracie v rozhodování o rozvoji obcí

Název anglicky

Direct democracy in decision-making in municipal development

Cíle práce

Tématem diplomové práce je přímá demokracie na lokální úrovni rozhodování, zejména institut místního referenda. Výzkum je zaměřen na vybrané obce v okrese Vsetín. Cílem práce bude v rámci zvoleného tématu:

- 1) Charakterizovat institut místní referenda v ČR.
- 2) Analyzovat místní referenda ve vybraných obcích. Zejména z hlediska řešeného problému, průběhu referenda a výsledků referenda.
- 3) Analyzovat dopady referend a následné děje ve vybraných obcích.

Metodika

Při vypracování práce bude využit výzkumný přístup, jenž se snaží zohledňovat odlišnosti v obsahu a způsobu samosprávného rozhodování v obcích různých velikostí. Práce bude postavena jako komparativní případová studie. Ke sběru dat budou využity zejména dvě základní techniky – studium dokumentů a dotazování. Dále budou použity další standardní metodologické postupy, především komparace.

Doporučený rozsah práce

60-70 stran

Klíčová slova

samospráva, zastupitelstvo, rozvoj obce, místní referendum, občan, přípravný výbor

Doporučené zdroje informací

- BALÍK, S. Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2908-4.
- BUREŠOVÁ, B. – BALÍK, S. Kdo jsou iniciátoři místních referend v ČR? Acta Politologica. Vol. 11, no. 2, pp. 18–38, 2019.
- ČMEJREK, J. – BUBENÍČEK, V. – ČOPÍK, J. Demokracie v lokálním politickém prostoru : specifika politického života v obcích ČR. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3061-5.
- FIALA, P. – STRMISKA, M. Víceúrovňové vládnutí: teorie, přístupy, metody. Brno: CDK, 2005. ISBN 80-7325-074-8.
- JÜPTNER, P. Komunální koalice a politické modely. Politologická revue č. 2, 2004, s. 80-101.
- SMITH, Michael L. Občané v politice: studie k participativní a přímé demokracii ve střední Evropě. Praha: ISEA, 2009. ISBN 978-80-903316-5-5.
- SMITH, Michael L. Přímá demokracie v praxi a místních referend v České republice. 1. vydání. Praha: ISEA, 2007. ISBN 978-80-903316-3-1.
- SWIANIEWICZ, P. If territorial fragmentation is a problem, is amalgamation a solution? – Ten years later. Local Government Studies. Volume: 44, Issue: 1, Pages: 1-10. 2018. DOI: 10.1080/03003930.2017.1403903.
- ŠIMÍČEK, V. (Ed.). Přímá demokracie. Brno: Masarykova univerzita, 2016. ISBN 978-80-210-8351-6.

Předběžný termín obhajoby

2019/20 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Jan Čopík, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 2. 4. 2020

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 2. 4. 2020

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 06. 04. 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci „Přímá demokracie v rozhodování o rozvoji obcí“ jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 6. 4. 2020

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval panu Ing. Janu Čopíkovi, Ph.D. za odborné konzultace, empatický přístup, odborné rady a věcné připomínky, které mi pomohly při vypracování této diplomové práce.

Přímá demokracie v rozhodování o rozvoji obcí

Souhrn

Tématem diplomové práce je problematika místní samosprávy, vliv místních referend a občanská participace v politickém procesu ve vybraných obcích. Teoretická část práce vymezuje základní pojmy a legislativu vztahující se k problematice lokální demokracie a institutu místního referenda.

Praktická část vymezuje charakteristiky a vybrané ukazatele zkoumaných obcí. Popisuje a analyzuje příčiny vzniku místních referend vedoucích k oddělení dvou místních částí. Poznatky jsou získávány analýzou statistických dat, rozhovorů, komparací a studiem odborné literatury.

Závěr shrnuje dopad místního referenda na životní úroveň občanů v nově vzniklých obcích. Mezi hlavní důvody oddělení místních částí města patří špatná komunikace zastupitelů města s obyvateli místních částí a nedostatečná informovanost.

Klíčová slova: samospráva, zastupitelstvo, rozvoj obce, místní referendum, občan, přípravný výbor

Direct democracy in decision – making in municipal development

Summary

The topic of the thesis is the issue of local self-government, the influence of local referendums and civic participation in the political process in selected municipalities.

The theoretical part defines the basic concepts and legislation related to the issue of local democracy and the institute of local referendum. The practical part defines characteristics and selected indicators of surveyed municipalities.

It describes and analyzes the causes of local referendums leading to separation of two local parts. The results are obtained by analyzing statistical data, interviews, comparing and studying literature.

The conclusion summarizes the impact of the local referendum on the standard living of citizens in newly established municipalities. The main reasons for the separation of local parts of the city include poor communication between city councilors and residents of local districts and lack of information.

Keywords: self-government, local council, community development, local referendum, citizen, preparatory committee

Obsah

Úvod	6
1 Cíl práce	7
1.1 Metodika	8
2 Teoretická východiska	9
2.1 Historie demokracie	9
2.1.1 Demokracie nepřímá	10
2.1.2 Demokracie přímá	11
2.1.3 Vývoj přímé demokracie	12
2.2 Právní úprava referenda v České republice	13
2.2.1 Místní referendum, iniciace, vyhlášení	14
2.3 Obecní samospráva	16
2.3.1 Obecní zřízení	16
2.3.2 Obec	17
2.3.3 Orgány obce	17
2.3.4 Zastupitelstvo	18
2.3.5 Rada	19
2.3.6 Starosta	20
2.3.7 Obecní úřad	22
2.3.8 Samostatná působnost	22
2.3.9 Přenesená působnost	23
3 Vlastní práce	24
3.1 Historie obcí	24
3.1.1 Valašské Meziříčí	24
3.1.2 Poličná	25
3.1.3 Krhová	26
3.1.4 Střítež nad Bečvou	26
3.1.5 Zašová	26
3.2 Charakteristika obcí	27
3.2.1 Krhová	28
3.2.2 Poličná	30
3.2.3 Zašová	31
3.2.4 Střítež nad Bečvou	34
3.2.5 Valašské Meziříčí	35
3.3 Důvody rozpadu Města Valašské Meziříčí	37
3.3.1 Vypořádání majetku města Valašské Meziříčí s obcemi Krhová a Poličná	41

3.4	Hospodaření obcí	43
3.4.1	Rozpočtové určení daní	43
3.4.2	Rozpočty obcí 2013 - 2019	44
3.5	Občanská participace	50
3.5.1	Volební účast a aktéři na místní úrovni	51
3.5.2	Politická reprezentace žen na lokální úrovni	54
Závěr		57
Seznam použitých zdrojů		59
Zákony		60
Internetové zdroje.....		60
Přílohy.....		62

Seznam tabulek

Tabulka 1	Aristotelových šest druhů vlády	9
Tabulka 2	Minimální počet podpisů petice.....	14
Tabulka 3	Počet členů zastupitelstva	19
Tabulka 4	Obec Krhová.....	28
Tabulka 5	Obec Poličná.....	30
Tabulka 6	Obec Zašová	32
Tabulka 7	Obec Střítež nad Bečvou	34
Tabulka 8	Město Valašské Meziříčí	35
Tabulka 9	Hospodaření obce Poličná	45
Tabulka 10	Hospodaření obce Krhová	46
Tabulka 11	Hospodaření obce Zašová.....	47
Tabulka 12	Hospodaření obce Střítež nad Bečvou.....	48
Tabulka 13	Hospodaření obce Valašské Meziříčí	49
Tabulka 14	Volební účast v roce 2010	51
Tabulka 15	Volební účast v roce 2014	52
Tabulka 16	Volební účast v roce 2018	53
Tabulka 17	Politická reprezentace žen v roce 2010	55
Tabulka 18	Politická reprezentace žen v roce 2014	55
Tabulka 19	Politická reprezentace žen v roce 2018	57

Seznam zkratk

EU	Evropská unie
KSČM	Komunistická strana Čech a Moravy
ČSSD	Česká strana sociálně demokratická
ODS	Občanská demokratická strana
VV	Věci veřejné
MHD	Městská hromadná doprava
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
ZŠ	Základní škola
MŠ	Mateřská škola
OP	Operační program
OP ŽP	Operační program životní prostředí
PČR	Policie České republiky
PS	Poslanecká sněmovna
RUD	Rozpočtové určení
SFŽP	Státní fond životního prostředí
SZIF	Státní zemědělská investiční fond
ZK	Zlínský kraj

Úvod

Kolébku demokracie je starověké Řecko, kdy byla poprvé použita tato forma vlády a uspořádání společnosti. Neexistuje konsensus na přesné definici významu slova demokracie. Shoda je především na vnějších znacích jako je rovnost před zákonem, právní stát, který určuje pravidla a vymáhá je a existence politických práv (právo volit i právo být zvolen). Správa věcí veřejných se po staletí vyvíjela, a liší se dle historických zkušeností jednotlivých zemí. Ve většině demokratických států jsou zpravidla tři vrcholné instituce politického rozhodování (prezident, parlament, vláda) doplněny prvky přímé demokracie, ať již na úrovni lokální nebo národní.

V České republice je od roku 1990 demokratický, parlamentní režim. Parlament je dvoukomorový, tvoří jej Poslanecká sněmovna volena poměrným systémem a Senát. Volba senátorů probíhá ve dvou kolech a je většinová. Česká demokracie byla do roku 2013 zastupitelská na všech úrovních. Roku 2013 byla zavedena přímá a všeobecná volba prezidenta, i přesto je Česká republika nadále parlamentním režimem.

Na místní, lokální úrovni jsou prvky přímé demokracie zastoupeny institutem místního a krajského referenda, která jsou závazná. Stala se tak významnými nástroji participační demokracie, s jejichž pomocí občané ovlivňují rozhodování politiků ve svém nejbližším okolí v průběhu volebního období. Informují je tak o svých názorech, postojích a vůli, kterou mohou vyjádřit také prostřednictvím petic a dopisů. Základními předpoklady občanské participace na politickém procesu jsou dostupné informace a kvalitní komunikace volených zastupitelů s občany.

V teoretické části diplomové práce jsou vymezeny základní pojmy a legislativa vztahující se k problematice lokální demokracie.

V praktické části jsou popsány a analyzovány důvody rozdělení obce Valašské Meziříčí, a průběh referendové kampaně. U nově vzniklých obcí Poličná a Krhová je provedena komparace socioekonomických a demografických ukazatelů a deskripce dopadu na municipalitu.

1 Cíl práce

Tématem diplomové práce je přímá demokracie na lokální úrovni rozhodování, zejména institut místního referenda. Výzkum je zaměřen na vybrané obce v okrese Vsetín – Krhová, Poličná, Střítež nad Bečvou, Zašová a město Valašské Meziříčí. Vybrané obce mají podobný počet obyvatel, patří do správního obvodu obce s rozšířenou působností Valašské Meziříčí a mají přímou zkušenost s lidovým hlasováním o oddělení místních částí. Místní část Střítež nad Bečvou se na základě rozhodnutí občanů v místním referendu oddělila od obce Zašová v roce 1990, zatímco místní části Krhová a Poličná se osamostatnily od města Valašské Meziříčí v roce 2013. Dále se práce zabývá místní samosprávou, jejím vytvářením (volbami) a rozhodováním. Cílem práce je v rámci zvoleného tématu:

1. Charakterizovat institut místního referenda v České republice.
2. Analyzovat dopady referend a následné děje ve vybraných obcích.
3. Charakterizovat místní samosprávu, její vytváření (volbami) a rozhodování.

V rámci řešení diplomové práce je možné si položit následující výzkumné otázky:

- U místních referend navrhovaných občany mají velkou šanci na úspěch témata týkající se životního prostředí a oddělení obce, kdy mají hlasující silný pocit místní sounáležitosti a nedůvěry k vnějším vlivům (Smith, Judová, 2006, s. 86). Je tomu tak i v případech místních referend v Krhové a Poličné?
- Řada studií zjistila nižší úroveň zastoupení žen v české politice, přestože ženy tvoří více než polovinu české populace (Balík, 2016, s. 17). Potvrdí se tato hypotéza ve studovaných obcích Poličná, Krhová, Střítež nad Bečvou, Zašová a ve městě Valašské Meziříčí?
- Podle dosavadních výzkumů dochází ke konfliktům v rámci místních komunit převážně v oblasti rozvoje obcí (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 125-127). Prokáže se to i v případech obcí Poličná a Krhová?

Diplomová práce navazuje na bakalářskou práci „Vývoj místní samosprávy ve městě Valašské Meziříčí“, ČZU 2018.

1.1 Metodika

Ve výzkumu samosprávy na komunální (lokální) úrovni se uplatňují dva hlavní směry. První upřednostňuje pohled shora a na komunální politiku pohlíží jako na nejnižší patro politiky. Zejména nezohledňuje místní specifika. Druhý směr vychází z předpokladu, že komunálních politik je tolik, kolik je obcí. Ve většině případu jsou jeho základní metodou případové studie, na jejichž základech bývají konstruována zobecňující tvrzení (Balík 2005, s. 163).

Při vypracování práce je využit výzkumný přístup, jenž se snaží zohledňovat odlišnosti v obsahu a způsobu samosprávného rozhodování v obcích různých velikostí. Práce je postavena jako případová studie, resp. komparativní případová studie. Ke sběru dat jsou využity zejména dvě základní techniky – studium dokumentů (zejména zápisy ze schůzí obecních zastupitelstev, regionální tisk a statistické údaje) a dotazování prostřednictvím polostandardizovaných rozhovorů s předními představiteli současné i minulé samosprávy. Otázky byly směřovány na příčiny rozpadu města Valašské Meziříčí a oblast občanské i technické vybavenosti. Starostka Krhové a místostarosta Poličné zhodnotili rozvoj obcí za uplynulých sedm let samostatnosti. Metoda komparace byla použita při hodnocení volební účasti v komunálních volbách, hospodaření obcí ve sledovaném období, politické reprezentace žen ve zkoumaných obcích a při reflexi místních politických aktérů v závislosti na velikosti obce.

2 Teoretická východiska

2.1 Historie demokracie

Na konci šestého století př. Kr. začalo v Řecku období prosperity a kulturního rozmachu, dnes nazývané klasické období. V průběhu dvou set let vzkvétalo umění, architektura, věda a především filosofie (Hocková, Šebková, 2015, s. 37). Řecko netvořil jednotný stát, na území Peloponéskeho poloostrova se nacházela skupina samostatných městských států (polis) s různými formami vlády. Zatímco ve většině měst vládl král nebo aristokracie, v Athénách se rozvinula jistá forma demokracie. Ta byla zaštitěna ústavou, sepsanou Solónem roku 594 př. Kr. Město se stalo kulturním centrem, kde filosofové formulovali rozsáhlé úvahy o ideálním státu. Podle Platóna se měla politická moc soustředit v rukou filosofů: „Nestanou-li se filosofové králi, není pro obec konce béd“. Jeho žák Aristoteles vyrostl v Makedonii a studoval v Athénách, a tak poznal různé typy zřízení a státy. Analyzoval jejich silné a slabé stránky prostřednictvím dvou otázek: Kdo vládne a v čím zájmu? Definoval šest druhů vlády (tři páry). Za nejlepší způsob organizace a řízení společnosti považoval politeiu, rozhodování velké skupiny v zájmu celé populace. Přestože vymezuje demokracii jako pochybenou formu režimu, řadí ji na druhé místo. Předpokládal, že občané jako celek panují lépe než jeden vládce. Svobodu považoval za nezbytný předpoklad demokratického zřízení. (Hocková, Šebková, 2015, s. 43).

Tabulka 1 Aristotelových šest druhů vlády

Aristotelových šest druhů vlády	vláda jednotlivce	vláda několika	vláda mnoha
správná vláda	monarchie	aristokracie	Políteiá
pochybená vláda	tyranida	oligarchie	Demokracie

Zdroj: Hocková, Šebková, 2015, s. 43

Téma demokracie a lidských práv je důležitou politikou Evropské unie. Ta považuje všechna lidská práva za nedělitelná, univerzální a vzájemně závislá. Zahrnuje

práva politická, občanská, hospodářská, sociální a kulturní. Země usilující o přistoupení do EU musí být demokratické a respektovat lidská práva podle Kodaňských kritérií. Cílem je posílení politického pluralismu podporou parlamentů a politických stran, zlepšení odpovědnosti a transparentnosti institucí a ochrana základních svobod, jako je svoboda shromažďování a svoboda projevu. V zakládajících smlouvách EU je jako jeden z hlavních úkolů Evropského parlamentu stanovena aktivní podpora mezinárodního úsilí Evropské unie při prosazování demokracie a lidských práv ve světě (Human Rights & Democracy, 2020).

2.1.1 Demokracie nepřímá

V demokracii nepřímé (nazývané také reprezentativní, zastupitelské) je vůle lidu aplikována prostřednictvím volených zastupitelů. Roku 510 př. Kr. (po svržení tyranské monarchie) vznikla Římská republika, kde se prosadila zastupitelská demokracie. Zákonodárným sborem byl římský senát, kde výkonná moc náležela dvěma konzulům. V polovině pátého století př. Kr. byl sepsán Zákon dvanácti desek (Lex duodecim tabularum), zápis římského práva. Tyto desky obsahovaly především dědické, procesní a majetkové právo. V trestním právu byly vymezeny jen základní trestné činy (např. vražda, krádež., korupce, velezrada). Římské zákony a vnímání práva se staly základem evropské kultury. Toto období končí roku 48 př. Kr., kdy se moci chopil Julius Ceasar a stal se de facto císařem (Hocková, Šebková, 2015, s. 19).

Za nejstarší parlament bývá označován islandský Althing, který je jednokomorový a schází se od roku 930, kdy se poprvé konal na Parlamentních pláních. Na tomto shromáždění se jednou ročně scházeli nejvýznamnější velmoži Islandu, přijímali zákony a řešili právní spory mezi svobodnými muži. Althing byl zrušen roku 1799. Po jeho obnovení v roce 1844 byl přesunut do hlavního města Reykjavíku, kde sídlí dodnes (Ústav práva, 2020).

V Anglii roku 1215 vzbouření baroni donutili krále Jana I. Bezzemka připojit svou pečeť k listině, později nazývané Magna charta libertatum („Velká listina“). Tento dokument poprvé v historii zaručoval svobodu jednotlivce a jeho ochranu. Omezoval moc panovníka a obsahoval princip habeas corpus, povinnost poskytnout uvězněnému slyšení před soudem. Bod č. 39 vymezoval, že žádný svobodný muž nebude uvězněn, leda podle

zákonů země. Omezení královské moci ve prospěch práv „svobodných lidí“ (pouze feudální vlastníci, nikoliv nevolníci) byl předpoklad pro vznik nezávislého parlamentu. První volený parlament svolal roku 1265 Simon de Montfort, kde přijeli volení zástupci, měšťané, rytíři a baroni. V mnoha moderních společnostech, především v bývalých britských koloniích, inspirovala Velká listina vytvoření zákonů na ochranu práv jednotlivců (Hocková, Šebková, 2015, s. 43).

2.1.2 Demokracie přímá

Přímá demokracie je vhodná pro řízení menších celků, jako byly řecké městské státy. Proto se v řadě zemí tento prvek demokracie nachází na úrovni lokální a chybí na té národní. Voliči se mohou bezprostředně podílet na rozhodování prostřednictvím referenda, plebiscitu, lidové iniciativy a petic. Nejrozšířenější formou je referendum, které je používáno k řešení různých situací. Podle účelu, nutností vyhlášení a území, na kterém probíhá je možno referenda dělit na obligatorní a fakultativní, konzultativní a závazné nebo celostátní a místní. Probíhá zde hlasování o závažné otázce a na položenou otázku odpovídají občané buď ano, nebo ne. Iniciativa je právo občanů navrhnout zákony, kdy musí sepsat petici a předložit ji parlamentu k hlasování. V některých zemích používají pojmy referendum a plebiscit jako synonymum, v jiných je za plebiscit považováno hlasování obyvatel určitého regionu (např. městské části, státu) o jeho osamostatnění nebo připojení k jinému území. V novodobé historii například spor mezi Německem a Francií o území Alsaska – Lotrinska nebo hlasování ve Skotsku o nezávislosti. Petice reprezentují názor určité části společnosti a bývají určeny veřejné správě jako podnět, stížnost nebo dotaz. Mezi prvky přímé demokracie se řadí i rozhodování o setrvání určité osoby v úřadě (Nahodil, 2004, s. 13).

Moderní země akcentují možnosti přímé demokracie především jako doplňkového zdroje demokratického rozhodování ve státě. Vyspělá společnost musí dopady přímého rozhodování regulovat tak, aby v případě jeho využití a při respektování většinového názoru bylo zároveň konáno ve prospěch celku. Například institut referenda byl v minulosti opakovaně zneužit při zavádění autoritářských až totalitárních režimů. Ten je postaven na principu, že na položenou otázku lze odpovědět jen dvojím způsobem, a to pozitivně nebo negativně. Klíčovou roli má subjekt formulující otázku. Ta totiž může

být položena sugestivně nebo zavádějícím způsobem, což může podstatně ovlivnit a předurčit odpověď. Mimo pravidelné volby všelidové hlasování nevyhnutelně posiluje moc médií při formování veřejného mínění. Aktivizace obyvatel při rozhodování (referendum, volby) může radikalizovat společnost a také většinou naznačuje nespokojenost s politickým uspořádáním. (Šimíček, 2016, s. 23).

2.1.3 Vývoj přímé demokracie

Výkon přímé demokracie byl poprvé zaznamenán v athénském městském státě (5. a 4. st před Kr.), kde svobodní občané rozhodovali na lidovém sněmu (ekklésia) o zásadních záležitostech Athén. Toto právo náleželo pouze mužům po absolvování minimálně dvouleté vojenské služby. Antický Řím byl již spravován úředníky, zprvu volenými a posléze jmenovanými císařem. Po zániku římské říše moc uplatňoval panovník a prvky přímé demokracie se objevují až v 11. století na území dnešní Itálie. Souviselo to s rozvojem svobodných měst nazývaných hansovní. Ta měla svůj vlastní právní a soudní systém a byla spravována měšťany. Cizinec mohl rok po usazení nabýt občanství se všemi právy a povinnostmi. (Nahodil, 2004, s. 11)

Po dlouhou dobu bylo referendum ve většině vyspělých demokracií opomíjené. Důvody lze obtížně zevšeobecnit, především k rozdílným historickým zkušenostem jednotlivých zemí. Např. Velká Británie vždy preferovala parlamentní rozhodování před rozhodováním lidu. To bylo prolomeno teprve nedávno v otázkách nezávislosti Skotska tzv. brexitu. Odstředivým tendencím čelí i Španělsko, kde se chtějí vydat vlastní cestou regiony Baskicko a Katalánsko. V Itálii usilují o větší autonomii oblasti Lombardie a Benátek. Země, která má nejdelší a nejprověřenější praxi s přímou demokracií (především s institutem referenda) je Švýcarsko. Výsledky lidového hlasování jsou zde závazné a na celostátní úrovni lze uskutečnit až čtyři hlasování ročně (Šimíček, 2016, s. 7 - 8). Ve Spolkové republice Německo si pamatují na nástup nacistů k moci, při kterém Hitler mistrně skloubil své konkrétní zájmy s lidovým hlasováním. Spojil například hlasování o ženevské otázce obecně se svou politikou. V případě Rakouska souhlasilo s tzv. anšlusem 99 % obyvatel. Z doby pozdější lze uvést rakouské lidové hlasování z roku 1978 o nespouštění jaderné elektrárny Zwentendorf, kdy byl výsledek velmi těsný: 50,47 % pro a 49,53 % proti (rozdíl byl menší než 30 tisíc hlasu). Toto rozhodnutí mělo trvalé

ekonomické a vnitro- i zahraničněpolitické politické dopady do budoucna (Šimíček, 2016, s. 7-8).

Jedním z důvodů odtržení 13 amerických kolonií byla absence jejich zastupitelů v britském parlamentu. Ve vznikajících USA byla od počátku vývoje jejich ústavního systému a právní kultury patrná snaha o co největší zapojení obyvatel do rozhodování o věcech veřejných. Projevilo se to především formou zastupitelské demokracie. Zatímco jednotlivé unijní státy institut referenda využívají, federální ústavní systém jej neobsahuje (Nahodil, 2004, s. 12).

Na základě historických zkušeností není možné říci, že je přímá demokracie jednoznačně lepším způsobem vlády než zastupitelská demokracie. A neplatí rovnice, čím více se uskuteční referendum, tím silnější je hlas lidu. Ta mohou být zneužita lidmi, kteří je berou jako potřebné ospravedlnění své politiky a svých zájmů (Šimíček, 2016, s. 7-8).

2.2 Právní úprava referenda v České republice

Ve většině zemí Evropské unie existuje obecná úprava celostátního referenda (v 25 státech), výjimkou jsou kromě České republiky také Belgie a Kypr. Přestože byl ústavní zákon o celostátním referendu v České republice několikrát navržen, nikdy nedošlo k jeho schválení. Návrh KSČM z roku 2014 obsahoval článek 13 (který kopíroval slovenskou právní úpravu) „Rozhodnutí přijatá v referendu zavazují příslušné státní orgány i osoby.“ Ve verzi Nečasovy vlády z roku 2012 bylo v článku číslo 6 uvedeno: „Platná rozhodnutí přijatá v celostátním referendu jsou závazná pro všechny orgány, které je v rámci své působnosti provedou.“ Rozhodnutí by tak bylo závazné pro orgány, nikoliv pro osoby a nemělo by z tohoto důvodu přímý účinek. V předloze Úsvitu přímé demokracie v roce 2014 nebyla možnost zrušit zákon schválený v celostátním referendu parlamentním zákonem. Ten by byl závazný pro všechny orgány i osoby a bylo by obtížné jej změnit nebo zrušit. Nevyhnutelná by byla jeho kolize s jinými právními předpisy a problematické by bylo jeho přijetí bez vlivu Parlamentu (Šimíček, 2016, s. 110 - 111). Mezi největší zastávce přímé demokracie v současné sněmovně patří Strana přímé demokracie Tomia Okamury a Komunistická strana Čech a Moravy. Díky důrazu na toto téma se dostal Tomio Okamura do poslanecké sněmovny již podruhé, nyní se stranou s jiným názvem (SPD), ale totožným programem. Krajská a místní referenda jsou zavedena

běžným zákonem, protože nejde o výkon státní moci. Místní referendum definuje zákon č 22/2004 Sb. o místním referendu, zatímco krajské referendum je zakotvené zákonem č. 118/2010 Sb., o krajském referendu (Šimíček, 2016, s. 153 - 154).

2.2.1 Místní referendum, iniciace, vyhlášení

Institut místního referenda je prostředek přímé demokracie, který upravuje zákon č 22/2004 Sb., o místním referendu. Občané v něm mohou vyjádřit svůj názor a rozhodovat o všech otázkách samostatné působnosti obce. Vyjmuty jsou hlasování o rozpočtu, ustanovování do volených funkcí, věci, které podléhají správnímu řádu, o místních poplatcích, a ty, o kterých se referendum pořádalo v posledních dvaceti čtyřech měsících. Výsledek místního referenda je pro zastupitelstvo závazný a musí jej tedy provést (Balík, 2009, s. 80). Místní lidové hlasování se vyhláší buď „shora“, kdy jej vyhlásí zastupitelstvo, nebo „zespodu“, peticí, kterou musí podepsat příslušný počet občanů. V obcích do 3 000 obyvatel je to 30 %, s 3 001 – 20 000 obyvateli 20 %, s 20 001 - 200 000 obyvateli 10 %, nad 200 000 obyvatel 6 % oprávněných osob (Balík, 2009, s. 81).

Tabulka 2 Minimální počet podpisů petice

Počet obyvatel	Min. počet podpisů petice
do 3 000	30 % oprávněných osob
3 000 - 20 000	20 % oprávněných osob
20 001 - 200 000	10 % oprávněných osob
nad 200 000	6 % oprávněných osob

Zdroj: vlastní zpracování, zákon 22/2004 Sb.

Vyhlášení lidového hlasování probíhá v několika fázích. V obci se vyskytne problém nebo otázka týkající se místní samosprávy (např. změna územního plánu, zrušení školy, oddělení místní části) a volení zástupci mají na vzniklou situaci odlišný názor než občané. To aktivizuje participující občany, kterým není řešení problému lhostejné, a ti poté zakládají přípravný výbor. Ten zformuluje příslušnou otázku a musí vyhodnotit, zda lze o ní podle zákona hlasovat. Po přípravě návrhu na konání referenda zjišťuje přípravný výbor podporu mezi občany, organizuje sběr podpisů a informační kampaň. Návrh lze

podepsat jen jednou, a pouze obyvatelem dané obce s oprávněním volit. Obecní úřad posuzuje návrh a mimo jiné přezkoumává podpisové listiny. Poté vzniknou tyto možnosti:

- shledá-li obecní úřad návrh bez závad a dle zákonných norem, předloží jej zastupitelstvu obce, které vyhlásí konání místního referenda,
- pokud návrh obsahuje nesprávné, neúplné údaje a chybí v něm předepsané náležitosti – obecní úřad vyzve zmocněnce k odstranění závad ve lhůtě, která nesmí být kratší než 7 dnů,
- neobdržel – li zmocněnec do 30 dnů vyrozumění o nedostacích nebo výzvu k jejich odstranění, je návrh považovaný za bezvadný,
- obecní úřad návrh vrátil zmocněnci, ale nestanovil lhůtu k odstranění a nevymezil nedostatky, i v tomto případě se považuje za bezvadný (Smith, Judová, 2006, s. 32).

K hlasování v místním referendu dochází v jednom dni, ve více dnech probíhá jen tehdy, kdy je spojeno s jinými volbami (např. do zastupitelstev obcí, krajů, při volbě prezidenta). Spojení místního referenda s volbami lze doporučit především z důvodu zvýšení šance na platnost a závaznost lidového hlasování a také pro zajištění vyšší účasti voličů (Smith, Judová, 2006, s. 38). Z rozpočtu obce jsou hrazeny náklady na provedení místního referenda. Dobu a místo konání musí starosta oznámit 15 dnů předem včetně otázky (otázek), která bude položena. Hlasování probíhá obdobně jako u voleb, s tím rozdílem, že hlasovací lístky jsou k dispozici až přímo ve volební místnosti. Hlasování je anonymní, právo hlasovat je nepřevoditelné a nezastupitelné (Smith, Judová, 2006, s. 39).

Po vyhodnocení hlasování v místním referendu mohou nastat tři situace:

- první - referendum je platné a závazné,
- druhá - referendum je platné a není závazné,
- třetí - referendum je neplatné a nezávazné.

Platnost znamená, že se zúčastnilo potřebné množství oprávněných osob (stanovené dle velikosti obce např. 35 %). Závazné je platné rozhodnutí, pro které hlasovala nadpoloviční většina oprávněných osob a zároveň alespoň 25 % oprávněných osob zapsaných v seznamech oprávněných osob (Jareš, Judová, 2016, s. 44). Úspěšnost referendových kampaní iniciovaných voliči je obvykle vysoká. Určujícími okolnostmi jsou demografické faktory, míra nezaměstnanosti, úloha politických stran, aktivita nevládních

organizací a participace místní občanské společnosti na dění v obci. Michal L. Smith stanovil tyto hypotézy u místních referend navrhovaných občany:

- velkou šanci na úspěch mají témata týkající se životního prostředí a oddělení obce, kdy mají hlasující silný pocit místní sounáležitosti a nedůvěry k vnějším vlivům,
- pokud se kampaně účastní nevládní organizace, je vítězství pravděpodobnější, silný vliv mají i demografické proměnné, např. velikost a stáří populace,
- předpokládá se, že navrhovatelé utrpí porážku, pokud jsou v místním zastupitelstvu silné politické strany, které hájí svůj politický názor a předloží protiargumenty,
- roste-li míra nezaměstnanosti v obci, klesají šance předkladatelů, voliči v obcích s velkou nezaměstnaností nebo sociálně vyloučení občané upřednostňují ekonomický přínos před ekologickými náklady (Smith, Judová, 2006, s. 86).

2.3 Obecní samospráva

Obnovení obecní samosprávy v roce 1990 bylo poněkud ve stínu velkých polistopadových změn, přesto patřilo ke klíčovým krokům transformačního procesu po roce 1989. V postkomunistických zemích střední Evropy považovali všichni klíčoví aktéři regionu decentralizaci vládnutí a obnovení lokální demokracie za velmi důležité. V České republice již od počátku všechny velké politické strany a hnutí podporovaly teritoriální decentralizaci, zdůrazňovaly důležitost silných demokratických municipalit a takové cíle zahrnovaly do svých volebních programů (Čmejrek, Kopřiva, 2007, s. 37).

2.3.1 Obecní zřízení

Obecní zřízení vymezuje v České republice zákon č. 128/2000 Sb. o obcích. Problematika města Prahy je upravena zákonem č. 131/2000 Sb. o hlavním městě Praze.

2.3.2 Obec

Základním územním samosprávným společenstvím občanů je obec. Má právní subjektivitu, je veřejnoprávní korporací a má vlastní majetek. Územní celek je vymezen hranicí území obce. Má-li alespoň 3 000 obyvatel, je městem, pokud tak stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády. Spravuje ji zastupitelstvo, dalšími orgány obce jsou: obecní úřad, rada, starosta a zvláštní orgány obce. Město je samostatně spravováno zastupitelstvem města, dalšími orgány jsou: městský úřad, rada města, starosta, a zvláštní orgány města (Čmejrek, Kopřiva, 2007, s. 27).

V přirozené působnosti obce jsou funkce politické, ekonomické, ekologické, bezpečnostní, prognostické, sociální a infrastrukturní. Obec má rozsáhlé pravomoci v politické oblasti. Například vyhlašuje místní referenda a realizuje jejich výsledky, volí a ustavuje orgány obcí. Vytváří partnerství s dalšími obcemi a uzavírá členství v dobrovolných svazcích obcí. Významným občanům uděluje a propůjčuje čestné občanství. Může pojmenovávat ulice, náměstí a další veřejná prostranství. Do ekonomické funkce patří zejména sestavování rozpočtu, zřizování peněžních fondů, hospodaření s majetkem, poskytování a přijímání darů, zakládání a rušení právnických osob a organizačních složek územních samosprávných celků. V sociálním okruhu obec působí ve vzdělávání (zakládání a provozování základních a mateřských škol) i zdravotnické péči (podpora zdravotnických zařízení). Podporuje volnočasové aktivity obyvatel, jako jsou sport a kultura například výstavbou sportovišť, provozováním kulturních zařízení a poskytováním grantů. Ekologie v působnosti obce zahrnuje zajišťování čistoty obce, svoz a likvidace odpadů, centrální rozvod tepla, odvádění a čištění odpadních vod. Podle bezpečnostní situace a finančních možností může zřídit obecní policii. V odvětví infrastruktury buduje, spravuje, udržuje a provozuje zařízení k uspokojování potřeb občanů, např. údržbu veřejných komunikací (chodníky, silnice, cyklostezky), vodovodů a kanalizace (Balík, 2009, s. 31).

2.3.3 Orgány obce

Obec je samostatně spravována zastupitelstvem obce, dalšími orgány obce jsou obecní úřad, starosta, rada obce, a zvláštní orgány obce. U měst se pro jejich orgány užívají názvy městský úřad, zastupitelstvo města, rada města, zvláštní orgány města.

Zvláštním typem obcí jsou statutární města. Ta mají možnost členit své území na městské části nebo městské obvody s vlastní samosprávou (Čmejrek, Kopřiva, 2007, s. 38).

2.3.4 Zastupitelstvo

Zastupitelstvo obce je základním orgánem obecní samosprávy. O jeho složení rozhodují přímo občané v obecních volbách. Mandát člena zastupitelstva obce vzniká jeho zvolením, ke zvolení dojde ukončením hlasování. Zastupitel složí před zastupitelstvem obce slib a složení slibu potvrdí svým podpisem. Člen zastupitelstva vykonává mandát osobně a v souladu se svým slibem (Čmejrek, Kopřiva, 2007, s. 43).

Mezi tři základní práva zastupitele patří: právo předkládat návrhy zastupitelstvu, za druhé mít možnost vznášet připomínky, dotazy, a podněty na radu a také právo na informace související s výkonem jeho funkce. Povinností zastupitele je aktivní účast na zasedáních a vyvarovat se střetu zájmů (ten upravuje § 83 zákona č. 128/2000Sb.). Vymáhání těchto povinností je v podstatě nemožné, mají tak spíše deklaratorní povahu. Znakem dobré úrovně politické kultury je situace, kdy se zastupitel nacházející se ve střetu zájmu vzdá své aktivní účasti na hlasování a projednávání (Balík, 2009, s. 69).

Zastupitelstvo obce rozhodujícím způsobem ovlivňuje podobu dalších orgánů obce a přenáší na ně svou legitimitu. Usnesení, rozhodnutí i volby jsou platné, hlasuje-li pro ně nadpoloviční většina všech zastupitelů obce. Pokud se nesejde zastupitelstvo po dobu delší než šest měsíců tak, aby bylo schopno se usnášet, ministr vnitra je rozpustí. Pokud poklesne počet zastupitelů obce o více než polovinu, případně pod pět, a nelze je doplnit náhradníky, zastupitelstvo nemůže rozhodovat o majetkoprávních úkonech ani o záležitostech patřících do samostatné působnosti obce. Zastupitelé se schází v územním obvodu obce podle potřeby, alespoň jedenkrát za tři měsíce. Starosta svolává a zpravidla řídí zasedání zastupitelstva. Zasedání zastupitelstva je přístupné veřejnosti a o jeho konání informuje obecní úřad na úřední desce nebo v místě obvyklým způsobem (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 42).

Tabulka 3 Počet členů zastupitelstva

Počet obyvatel	Počet členů zastupitelstva
do 500	5 až 15 členů
od 500 do 3 000	7 až 15 členů
od 3 000 do 10 000	11 až 25 členů
od 10 000 do 50 000	15 až 35 členů
od 50 000 do 150 000	25 až 45 členů
nad 150 000	35 až 55 členů

Zdroj: vlastní zpracování, zákon 128/2000 Sb.

2.3.5 Rada

Výkonným orgánem obce je rada, která je ze své činnosti odpovědná zastupitelstvu obce. Rozhoduje v oblasti samostatné působnosti, v oblasti přenesené působnosti rozhoduje, jen stanoví-li to zákon. Tvoří ji starosta, místostarosta (místostarostové) a další členové rady, volení z řad členů zastupitelstva obce. Počet členů rady obce je lichý – pět, sedm, devět nebo jedenáct členů, nesmí však přesahovat jednu třetinu počtu členů zastupitelstva. Poklesne-li stav radních pod pět, potom vykonává jejich pravomoc zastupitelstvo. Rada obce není volena v obcích, ve kterých má zastupitelstvo méně než 15 členů (Čmejrek, Kopřiva, 2007, s. 43).

V tomto případě starosta vykonává většinu funkcí rady. V sedmi případech jsou pravomoci rady vyhrazeny zastupitelstvu obce. Jedná se o: stanovení rozdělení pravomocí v obecním úřadě, zřizování a rušení odborů a oddělení obecního úřadu, vydávání nařízení obce, územní plánování, přezkoumávání opatření v samostatné působnosti přijatých obecním úřadem a v organizačních složkách obce, rozhodování ve věcech obce jako jediného společníka obchodní společnosti a stanovení celkového počtu zaměstnanců obecního úřadu a v organizačních složkách obce (Balík, 2009, s. 72).

Rada obce se schází ke svým schůzím podle potřeby, jednání jsou neveřejná. K platnému rozhodnutí nebo usnesení je potřeba nadpoloviční většina všech radních. Ze své schůze, do sedmi dnů od jejího konání, pořizuje záznam, který je podepsán

starostou a místostarostou nebo jiným radním a musí být uložen u obecního úřadu k nahlédnutí členů zastupitelstva (zákon č.128/2000 Sb. o obcích).

2.3.6 Starosta

Obec zastupuje starosta navenek a spolu s místostarostou (místostarosty) jej volí zastupitelstvo obce z řad svých členů. Starosta i místostarosta musí být občanem České republiky. Za výkon své funkce se odpovídají zastupitelstvu obce. Starosta jmenuje a odvolává se souhlasem ředitele krajského úřadu tajemníka obecního úřadu. Zpravidla řídí zasedání zastupitelstva a rady obce, podepisuje zápis z jednání zastupitelstva i rady obce. Spolu s místostarostou podepisují právní předpisy obce (Čmejrek, Kopřiva, 2007, s. 46).

Starosta je odpovědný za včasné objednání přezkoumání hospodaření obce v uplynulém kalendářním roku. Plní úkoly zaměstnavatele, uzavírá a ukončuje pracovní poměr se zaměstnanci obce, kterým podle zvláštních předpisů stanoví plat podle zvláštních předpisů, není-li v obci tajemník obecního úřadu. Po projednání s ředitelem krajského úřadu, může v určitých věcech svěřit výkon přenesené působnosti komisi. Má odpovědnost za informování veřejnosti o činnosti obce. Po Policii České republiky může požadovat spolupráci při zabezpečení veřejného pořádku. V obcích, kde není tajemník obecního úřadu, zabezpečuje výkon přenesené působnosti. Rozhoduje o záležitostech samostatné působnosti obce svěřených mu radou obce a plní další úkoly stanovené zákonem (zákon č.128/2000 Sb. o obcích).

Starostu zastupuje místostarosta, zastupitelstvo obce může zvolit více místostarostů. Spolu se starostou podepisují právní předpisy obce. Je-li ze své funkce starosta odvolán nebo se jí vzdal a není-li současně zvolen nový starosta, vykonává jeho pravomoc až do zvolení starosty místostarosta, kterého určilo zastupitelstvo obce k zastupování starosty. V případech stanovených zvláštními zákony vykonává zvláštní orgán obce s rozšířenou působností státní správu pro správní obvod obce s rozšířenou působností (Čmejrek, Kopřiva, 2007, s. 46).

V různých zemích je způsob obecního uspořádání (komunální systém) odlišný. Vůči celostátní vládě se postavení municipalit liší mírou pravomocí i stupněm finanční a politické nezávislosti obcí (srov. Ringlerová 2009, s. 37-53).

System vedení obce může mít dle P. E. Mouritzena a J. H. Svary (2002) čtyři různé podoby komunálního uspořádání. První variantou je systém silného starosty (voleného přímo, což zvyšuje jeho legitimitu), jenž velkou měrou ovlivňuje dění v zastupitelstvu a zároveň disponuje většinou exekutivních pravomocí. Druhou možností uspořádání je systém vůdce výboru. Ten nemusí být přímo starostou, ale je nezpochybnitelným politickým vůdcem obce. Jeho vliv na zastupitelstvo nemusí být tak dominantní jako v prvním případě a dělí se o výkonné pravomoci s kolektivním orgánem. Třetím modelem je kolektivní vedení. Pouze kolektivní orgán (volení členové zastupitelstva) má výkonné pravomoci. Čtvrtý způsob vnitřního uspořádání obce představuje tzv. systém manažerského výboru. Exekutivu obce vykonává profesionální administrativa a pravomoci starosty jsou jen reprezentativní.

V České republice se od roku 1990 uplatňuje systém kolektivního vedení. Zastupitelstvo volí ze svého středu radu a starosta je pouze jedním z jejích členů. V obcích s méně než 15 zastupiteli se nevolí rada, a proto se zde uplatňuje systém silného starosty či systém vůdce výboru. Ten přebírá pravomoci rady (Zákon č. 128/2000 Sb.). Tato praxe je velmi rozšířena, např. po řádných volbách v říjnu 2014 nebyla rada zřízena v 80 procentech obcí (Volby do zastupitelstev obcí v roce 2014, díl I.).

V českých zemích se v průběhu času postavení starosty proměňovalo. V období rakouské monarchie bylo výkonným orgánem obce představenstvo (nazývané ve městech rada). V něm měl klíčovou roli starosta. Převážně konal a jednal jménem představenstva a zároveň měl také odpovědnost za jednání všech dalších členů rady. Tehdejší uspořádání se z hlediska typologie Mouritzena a Svary podobalo systému vůdce výboru. Starosta a radní byli voleni i odvoláváni zastupitelstvem. Po vzniku Československa (1918) se změnilo postavení starosty v místní samosprávě. Ve všech obcích byla povinně zřízena rada, a tím získalo vnitřní uspořádání obcí podobu systému kolektivního vedení. Rada rozhodovala ve sboru. Členové zastupitelstva volili starostu i radu ze svého středu. Územní samospráva byla v roce 1945 výrazně omezena, byly zřízeny Národní výbory, jejichž uspořádání mělo podobu kolektivního vedení. Výkonným orgánem byla rada Národního výboru v čele s předsedou. Do rozhodování však (od roku 1948) zasahovaly struktury KSČ a autonomii omezovaly nadřazené orgány. Systém kolektivního vedení v obcích ČR má tedy tradici sahající do roku 1918 (Čopík, s. 2014, 32-34, 73).

2.3.7 Obecní úřad

Obecní úřad tvoří starosta, místostarosta (místostarostové), tajemník obecního úřadu, je-li tato funkce zřízena, a zaměstnanci obce zařazení do obecního úřadu. Starosta je včele obecního úřadu. Rada obce může řídit pro jednotlivé úseky činnosti obecního úřadu oddělení a odbory, v nichž jsou začleněni zaměstnanci obce zařazení do obecního úřadu. Obecní úřad v oblasti samostatné působnosti plní úkoly, které mu uložilo zastupitelstvo obce nebo rada obce, pomáhá komisím a výborům v jejich činnosti a rozhoduje v případech stanovených zákonem o obecném zřízení nebo zvláštním zákonem. Vykonává přenesenou působnost s výjimkou věcí, které patří do působnosti jiného orgánu obce. V obcích s pověřeným úřadem a v obcích s rozšířenou působností se zřizuje funkce tajemníka obecního úřadu, který je zaměstnancem obce. Tuto funkci si mohou zřídit i ostatní obce. Tajemník nesmí vykonávat funkce v politických stranách a v politických hnutích a je za plnění úkolů obecního úřadu (dále OÚ) odpovědný starostovi (Čmejrek, Kopřiva, 2007, s. 47). Není-li funkce tajemníka obsazena či zřízena, plní jeho pravomoci starosta. V pravomoci tajemníka je stanovit platy všem zaměstnancům zařazeným do OÚ. Plní úkoly, které mu uložil starosta, zastupitelstvo nebo rada. Vydává skartační, spisový a pracovní řád OÚ a účastní se schůzí zastupitelstva obce i rady obce (s poradním hlasem). Zajišťuje také výkon přenesené působnosti, s výjimkou záležitostí svěřených radě nebo zvláštnímu orgánu obce (Balík, 2009, s. 77).

2.3.8 Samostatná působnost

Své záležitosti spravuje obec samostatně - jde o tzv. samostatnou působnost, do které krajské a státní orgány mohou zasahovat pouze při ochraně zákona. V rámci samostatné působnosti tak může obec ukládat povinnosti k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku obecně závaznou vyhláškou. Tou lze stanovit, které činnosti by mohly ohrozit veřejný pořádek, zdraví, majetek nebo dobré mravy. Vyhláškou může obec stanovit závazné podmínky pro pořádání, průběh a ukončení veřejnosti přístupných kulturních a sportovních akcí (Čmejrek, Kopřiva, 2007, s. 27).

Do samostatné působnosti náleží podle zákona o obcích zejména tyto záležitosti: program rozvoje územního obvodu obce, hospodaření obce, rozpočet obce, vydávání komunálních dluhopisů, údaje o ročním hospodářství - závěrečný účet obce, přezkoumání

hospodaření, trvalé a dočasné peněžní fondy obce, vydávání obecně závazných vyhlášek, právnické osoby obce a organizační složky obce, účast v právnických osobách, návrh změn katastrálního území uvnitř obce, změny hranic obce, slučování obcí, ustanovování orgánů samosprávy, místní referendum, obecní policie, spolupráce s jinými obcemi, zřizování části obce, pojmenování částí obce, ulic a dalších veřejných prostranství, udělování čestného občanství, řešení návrhů, podnětů a připomínek zastupitelů obce a orgánů obce. Také rozvoj sociální péče a uspokojování potřeb občanů obce (ochrana zdraví, bydlení, dopravní obslužnost, informovanost, vzdělání a výchova, celkový kulturní rozvoj, ochrana veřejného pořádku). Obec napomáhá s umístěním orgánů státu a kraje (Balík, 2009, s. 65-66).

2.3.9 Přenesená působnost

Přenesená působnost je výkon státní správy svěřený a vykonávaný orgánem obce. V rámci přenesené působnosti může obec vydávat na základě zákona a v jeho mezích nařízení obce, je-li k tomu zákonem zmocněna. Obec, která vykonává rozšířenou působnost, může vydávat nařízení obce pro správní obvod stanovený zvláštním právním předpisem. Nařízení obce a obecně závazné vyhlášky musí být vyhlášeny, což je podmínkou platnosti právního předpisu obce. Vyhlášení se provede tak, že se právní předpis obce umístí na úřední desku obecního úřadu po dobu patnácti dní (Čmejrek, Kopřiva, 2007, s. 27).

3 Vlastní práce

Tato část diplomové práce se věnuje charakteristice studovaných obcí a popisuje důvody vedoucí k oddělení místních částí od města Valašské Meziříčí. Vyhodnocuje dopad na kvalitu služeb poskytovaných obyvatelům nově osamostatněných obcí. Dále posuzuje hospodaření a rozvoj nových obcí od jejich osamostatnění 1. 1. 2013 do konce roku 2019 a provádí komparaci s obcemi obdobné velikosti ležícími v působnosti stejné obce s rozšířenou působností. Obsahuje také popis politické reprezentace žen ve zkoumaných obcích.

3.1 Historie obcí

Porozumět současnosti je nemožné bez znalosti historických souvislostí. Sledované obce mají každá své staleté dějiny. Střítež nad Bečvou, Poličná, Zašová a Krhová patří mezi menší obce na rozdíl od města Valašské Meziříčí, které je kulturním i správním centrem valašského regionu. K Valašskému Meziříčí se v padesátých letech dvacátého století (1953) připojila obec Poličná, kterou roku 1976 napodobila obec Krhová. Staly se tak místními částmi města, a to až do 1. 1. 2013, kdy se na základě lidového hlasování oddělily a staly se opět samostatnými obcemi (VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ, 2020).

3.1.1 Valašské Meziříčí

Valašské Meziříčí se nachází na soutoku Rožnovské a Vsetínské Bečvy. Nejstarší písemný záznam o obci pochází z roku 1297, městem je nazýváno od roku 1377. V sousedství na pravém břehu rožnovské Bečvy byla založena obec Krásno, která byla roku 1491 povýšená na městečko. To bylo k Valašskému Meziříčí připojeno v roce 1924. I před sloučením mívaly obě obce stejnou vrchnost. Rozvíjela se v nich řemesla a obchod, ale ničily je také požáry a války. Významnou šlechtou zde byl rod Žerotínů, jejichž bývalý zámek je dominantou města. Městu se říkalo Valašské Athény pro jeho význam jako kulturního a správního střediska Valaška. Historické jádro s náměstím bylo vyhlášeno za městskou památkovou zónou. V Meziříčí se nachází rozsáhlý zámek Žerotínů, který dnes slouží ke kulturním akcím. V místní části Krásno je významnou památkou klasicistní zámek Kinských s rozsáhlým anglickým parkem, ve kterém je nyní vlastivědné muzeum

se stálou expozicí Moravské gobelínové manufaktury a výrobků zdejších skláren. K dalším historickým památkám města patří socha sv. Floriána, cenný barokní sloup Panny Marie, a farní kostel Nanebevzetí Panny Marie. Technickou památkou je malá dřevěná hvězdárna na Stínadlech, poblíž byla vybudovaná nová moderní observatoř, která je zařazena mezi dvanáct světových observatoří provádějících pozorování Slunce. Pro svou výhodnou polohu je město silniční křižovatkou a zároveň i železničním uzlem. V letech 1850 - 1960 bylo sídlem okresního úřadu a jiných institucí. Z politických důvodů se r. 1960 okresním městem stal Vsetín. V roce 2020 bylo město zřizovatelem pěti příspěvkových organizací (např. knihovna, plavecká škola), sedmi MŠ a pěti ZŠ Arcibiskupství olomoucké je zřizovatelem ZŠ Salvator. Počet obyvatel k 1. 1. 2019 byl 22 217 (VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ, 2020).

3.1.2 Poličná

V těsné blízkosti Valašského Meziříčí se nachází obec Poličná, která svým východním okrajem téměř splývá s městem. Zároveň je Poličná název katastrálního území (11,06 km²). Nejstarší dochovaný záznam o obci je z roku 1310. Tehdy nesla název Arnoltovice a pojmenování Poličná se uvádí od roku 1390 a je odvozen do slova „police“ – výše položený, rovný terén. Významné pro rozvoj valašského regionu i obce bylo vybudování železnice Ostrava – Kojetín. Od r. 1924 měla obec vlastní elektrárnu, parní pilu, výrobu hraček, výrobu cementu, a velkoobchod s dřívím. V roce 1830 zde byla vybudována první škola, v jejíž budově se později nacházela obecní radnice. Současná školní budova byla postavena v roce 1950. V roce 1976 byla Poličná připojena k městu Valašské Meziříčí. V roce 2004 se snažila od města oddělit, ale v referendu byl tento návrh zamítnut. O osm let později, dne 21. 4. 2012, se již nadpoloviční většina obyvatel Poličné vyslovila pro odtržení od Valašského Meziříčí. 1. 1. 2013 došlo k osamostatnění místní části a vzniku obce. V současnosti má Poličná 1732 obyvatel (k 1. 1. 2019). Obec je zřizovatelem jedné MŠ a jedné ZŠ (POLIČNÁ, 2020).

3.1.3 Krhová

Obec se rozkládá podél potoka Krhůvky a první písemný záznam o ni je z roku 1442 kdy byla obec samostatným statkem. Název vsi je odvozen od osobního jména Krha a v historických pramenech se objevuje např. ve variantách: za Krhowu (1502), Krhowa (1675), Krhová (1885). Zatímco roku 1502 byla obec součástí rožnovského panství, v letech 1529 – 1542 tvořila znovu samostatný vladycký statek. Po zrušení patrimoniálního zřízení (1849) se stala součástí soudního a politického okresu Valašské Meziříčí. Po připojení k Valašskému Meziříčí (1953) se stala jeho místní částí. Na základě místního referenda (konaného 21. 4. 2012) obnovila obec Krhová svou samostatnost 1. 1. 2013 (KRHOVÁ, 2020).

3.1.4 Střítež nad Bečvou

V údolí Rožnovské Bečvy na jejím levém břehu se nachází obec Střítež nad Bečvou. Název pochází pravděpodobně ze staročeského slovesa striet (sekati, ostrý). Jednalo se tedy o místo vzniklé vykácením lesa. Nejstarší zpráva o Stříteži je z r. 1368. Tehdy byla ves majetkem olomouckého biskupství a poté přešla do vlastnictví rožnovského panství. Od roku 1548 byli majiteli Žerotínové. V r. 1636 měla ves 36 domů. Střítež je zemědělskou obcí a zdejší pokrokoví sedláci vynikali v pěstování travních semen. Již v r. 1834 byla zde založena škola. Učilo se na statečích, protože svou budovu získala škola až v roce 1855. Zrušena byla roku 1986, dnes se v jejich prostorách nachází mateřská škola. Střítežští školáci dojíždí do základních škol ve Vidči a v Zašové. V osmdesátých letech kdy byl prosazován a realizovaný koncept střediskových obcí, byla Střítež nad Bečvou připojena k obci Zašová jako její místní část (1985). Roku 1990 stala opět samostatnou obcí (STRÍTEŽ, 2020).

3.1.5 Zašová

Na počátku 14. století byla založena obec Zašová. Rozkládá se po obou březích Zašovského potoka. Od roku 1549 patřila k meziříčsko – rožnovskému panství, náležela rodu Žerotínů. Ti zde r. 1714 nechali postavit barokní kostel Panny Marie Zašovské. Vznik obce provází legenda o lesním zákoutí s pramenem vody a kapličkou Panny Marie.

Tu věnoval místním zachráněný rytíř, když prchal před Tatary. Vynikající vodu v poutním areálu dodnes denně čerpají návštěvníci Zašové a poutníci. V údolí zvané Stračka mniši řádu Trinitarů postavili r. 1728 klášter. Po jeho zrušení byly budovy využity pro školu a po té pro první gobelínovou manufakturu založenou akademickým malířem Rudolfem Schlattauerem. Klášterní objekty dnes slouží Ústavu sociální péče. Obecná škola získala svou budovu r. 1896, která je v současnosti využívána Dětským domovem. Nová devítiletá škola byla otevřena r. 1963. V roce 1985 se sloučily obce Zašová a Veselá. Ta se stala místní částí Zašové. První písemný záznam o obci Veselá je z r. 1376. Významnou památkou je kostel sv. Martina (1821). Ve vsi se nachází MŠ Veselá, knihovna a sportovní areál (např. lyžařský vlek, házenkářské hřiště) využívaný širým okolím (ZAŠOVÁ, 2020).

3.2 Charakteristika obcí

Studované obce se nacházejí ve Zlínském kraji. V roce 2018 žilo na jeho území 582 921 obyvatel. Průměrný věk byl 43,1 let a stoupající podíl obyvatel starších 64 let činil 20,3 %. Ve zlínském kraji je počtem obyvatel největší obec Zlín (74 997) nejméně obyvatel žije v Hostějově (43). V tvorbě HDP se Zlínský kraj řadí na 10. místo mezi kraji v České republice. Administrativně je kraj rozdělen na čtyři okresy – Zlín, Uherské Hradiště, Kroměříž a Vsetín. V rámci třinácti správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále ORP) působí dvacet pět územních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem. Do správního obvodu ORP Valašského Meziříčí náleží zkoumané obce Poličná, Krhová, Střítež nad Bečvou a Zašová. Správní obvod ORP Valašské Meziříčí je počtem obyvatel na šestém a rozlohou na osmém místě ve Zlínském kraji. Převážná část obyvatel (skoro 70%) žije ve dvou městech správního obvodu, v Kelči a Valašském Meziříčí (ČSU, 2020).

Kvalitu života v místě bydliště vnímají obyvatelé prostřednictvím existence, kvality a dostupnosti základních prvků občanské vybavenosti obce. Za občanskou vybavenost jsou považovány např. vzdělávací instituce (mateřské a základní školy), knihovna, kulturní dům, pošta a lékařská péče. Důležité jsou i možnosti volnočasových aktivit (např. hřiště, bazén, kulturní dům, kino) a o občanské participaci na životě obce vypovídá spolková činnost, typickým příkladem je sdružení dobrovolných hasičů, obecní divadelní soubor nebo místní fotbalový klub. Výhodou je komerční nabídka služeb, zde

patří pohostinství, maloobchod, ubytování, kadeřnice nebo masérka. Řada obcí provozuje hospodu, jako středobod komunitního života.

Technická vybavenost je jedním ze základních měřítek úrovně zázemí pro život obyvatel. Patří zde např. počet domácností v obci připojených na veřejný vodovod, na kanalizační síť s čističkou odpadních voda připojení nebo na rozvod plynu. Důležitá je dopravní obslužnost. Ve většině venkovských obcí je provozována autobusová doprava, železniční zastávka není samozřejmostí. Pro místní je také velmi podstatná kvalita místních komunikací.

3.2.1 Krhová

Krhová je obec se základním rozsahem přenesené působnosti, obec s pověřeným obecním úřadem (obec II. stupně). Zastupitelstvo má 15 členů a radu obce tvoří 5 členů. Počet obyvatel k 1. 1. 2019 byl 1996, jejich průměrný věk 42 let (ČSU, 2020).

Tabulka 4 Obec Krhová

Kód obce	Název obce	Název obce s rozšířenou působností	Kód okresu LAU1	Název okresu	Kraj	Výměra katastrálních území obce (ha)	Ičo
500062	Krhová	Valašské Meziříčí	CZ0723	Vsetín	Zlínský	805,35	1265750

Zdroj: vlastní zpracování, ČSU, 2020

Starosta: Ing. Kateřina Halaštová

Sídlo: Obecní úřad Krhová

Hlavní

Krhová 756 63

Počet katastrálních území: 1

Obec Krhová je členem těchto organizací:

- Sdružení Mikroregion Valašskomeziříčsko – Kelečsko
- Místní akční skupina Rožnovsko z. s.

Obec je zřizovatelem MŠ a ZŠ Krhová. Škola byla v obci založena roku 1853, a tak návrh na její zrušení vyvolal mezi místními pobouření a byl hlavním důvodem odtržení místní části Krhová od Valašského Meziříčí. Základní škola poskytuje žákům pouze první stupeň základní školy, je školou neúplnou. Do rejstříku škol byla zařazena 1. 7. 2013. Je zde zřizovatelem schválena vyjímka z nejnižšího počtu žáků na jednu třídu. Děti v rámci školy navštěvují zájmové kroužky. Mateřská škola je rozdělena do pěti tříd (Sluníčka, Želvičky, Delfinci, Papoušci, Rybičky). V budově ZŠ je umístěna obecní knihovna, kde je kromě půjčování knih umožněn přístup na internet. Obec navázala spolupráci s Diakonií ČCE ve Valašském Meziříčí, v rámci které docházejí do domácností v Krhové pracovníci z pečovatelské služby. Poskytují pomoc a podporu seniorům a dospělým lidem se zdravotním postižením. Ve spolupráci s místními spolky pořádá obec společenské a kulturní akce. Vznik samostatné obce inicioval obnovení občanského sdružení sboru dobrovolných hasičů. Dále je při pořádání akcí aktivní Klub seniorů Krhová, Základní organizace Českého zahrádkářského svazu Krhová, Místní skupina Českého červeného kříže Krhová a Myslivecké sdružení Srnová. Působnost Městské policie Valašské Meziříčí skončila v Krhové 1. 1. 2013, pořádek a bezpečnost zajišťuje Policie ČR. Obecní policie nebyla zřízena z důvodu finanční náročnosti. Zdravotní zařízení se nacházejí v blízkém Valašském Meziříčí (KRHOVÁ, 2020).

Na kraji obce se nalézá železniční zastávka Krhová. Je zastávkou na trati Valašské Meziříčí – Rožnov pod Radhoštěm (č. 281). Obcí projíždí řada linek autobusové dálkové dopravy, přesto přistoupila na tzv. trojdohodu (Krhová, Poličná, Valašské Meziříčí) o sdílení nákladů při provozování MHD společností ČSAD Vsetín. Ta je od 1. 9. 2017 pro všechny cestující zdarma. O obecní lesy pečuje společnost Městské lesy a zeleň Valašské Meziříčí. V zimě provádí údržbu komunikací občané na základě smluv a cesty udržuje ZD Zašová. Odvoz odpadu je zajištěn společností Technické služby Valašské Meziříčí a údržba zeleně provádějí pracovníci obce anebo delikventi prostřednictvím veřejně prospěšných prací. Obyvatelé jsou o dění v obci informováni prostřednictvím úřední desky, Krhovského Zpravodaje, oficiální obecní webové schránky a obecním rozhlasem (KRHOVÁ, 2020).

3.2.2 Poličná

Poličná je obec se základním rozsahem přenesené působnosti, obec s pověřeným obecním úřadem (obec II. stupně). Zastupitelstvo má 15 členů a radu obce tvoří 5 členů. Počet obyvatel k 1. 1. 2019 byl 1747, jejich průměrný věk 42,7 let (ČSU, 2020).

Tabulka 5 Obec Poličná

Kód obce	Název obce	Název obce s rozšířenou působností	Kód okresu LAU1	Název okresu	Kraj	Výměra katastrálních území obce (ha)	Ičo
500071	Poličná	Valašské Meziříčí	CZ0723	Vsetín	Zlínský	1105	1265741

Zdroj: vlastní zpracování, ČSU, 2020

Starosta: Vladimír Pístecký

Sídlo: Obecní úřad Poličná

Poličná 144

Poličná 757 01

Počet katastrálních území: 1

Obec Poličná je členem těchto organizací:

- Sdružení obcí mikroregionu Vsetínsko
- MAS Místní akční skupina Kelečsko – Lešensko –Starojicko
- Sdružení Mikroregion Valašskomeziříčsko – Kelečsko
- Svaz měst a obcí ČR.

V Poličné byla první škola založena roku 1831. V průběhu let byla modernizována, přesto navrholo v roce 2011 zastupitelstvo Valašského Meziříčí jako její zřizovatel její zrušení. Následkem toho došlo k aktivizaci obyvatel Poličné, kteří se v místním referendu vyslovili pro vznik samostatné obce. Ta se stala 1. 7. 2013 zřizovatelem MŠ a ZŠ Poličná. Základní škola má devět tříd a vyučuje podle vlastního vzdělávacího programu Otevřená škola. Důraz je kladen především na otevřenost vůči dětem, informovanost rodičů i veřejnosti. Prvořadé je zvýšení jazykové gramotnosti, proto

se děti již v přípravném ročníku mateřské školy účastní výuky angličtiny. Mezi aktivitami nabízenými školou je škola v přírodě, lyžařské kurzy, pracovní dílny, výlety a exkurze. Ke vzdělávání a informovanosti obyvatelům slouží obecní knihovna (od 4. 4. 2013), sídlící v prvním patře obecního úřadu v Poličné. Občanům je zde umožněn zdarma přístup na internet, mohou si zde zapůjčit knihy a časopisy. V rámci výměnných souborů je v nabídce 310 knih zakoupených Zlínským krajem, které jsou čtenářům k dispozici v dané knihovně vždy na jeden rok. Pro společenský a kulturní život v obci je důležitá smlouva o dlouhodobém pronájmu sálu za hostincem U Slunce, který byl zrekonstruován na náklady obce. Ten od roku 1950 sloužil jen jako prodejna a skladiště. Od roku 2016 je pronajat obcí na deset let. Konají se zde plesy, setkání seniorů, vítání občánků, a řada dalších akcí pořádaných obcí, spolky i občany (Rozhovor č. 1). V obci působí tyto spolky: Sokol Poličná, SDH Poličná, Myslivecké sdružení Branky – Poličná, Český svaz žen Poličná a Volejbal Poličná. Obec podporuje spolkovou činnost finančně, např. v roce 2014 příspěvek 139 769 Kč. Dále také propůjčuje spolkům obecní sál (POLIČNÁ, 2020).

Technická vybavenost obce v době vzniku (2013) byla dobrá. Kanalizační síť využívá 95% domácností, na plyn je připojeno 75% domácností, na veřejný vodovod 80% domácností. Obec protíná železniční trať Valašské Meziříčí – Kojetín č. 300 a prochází jí silnice II. třídy. Železniční zastávka je v nedalekém Valašském Meziříčí. Důležitým hlediskem je i pořádek a bezpečnost v obci. Prvního ledna 2013 skončila v katastru obce Poličná působnost Městské policie Valašského Meziříčí. Pořádek a bezpečnost zajišťuje Policie ČR. Městská policie zasahuje na vyžádání případ od případu za úhradu. Obecní policie nebyla zřízena z důvodu finanční náročnosti. Přesto nedošlo v obci ke zvýšení kriminality. Obecní úřad poskytuje informace prostřednictvím úřední desky, zpravodaje Poličenské listy a také provozuje oficiální obecní webové stránky a místní rozhlas (POLIČNÁ, 2020).

3.2.3 Zašová

Zašová je obec se základním rozsahem přenesené působnosti, obec s pověřeným obecním úřadem. Je obcí I. stupně s matričním úřadem. Zastupitelstvo má 15 členů a radu obce tvoří 5 členů. Počet obyvatel k 1. 1. 2019 byl 3045, jejich průměrný věk 41,3 let (ČSU, 2020).

Tabulka 6 Obec Zašová

Kód obce	Název obce	Název obce s rozšířenou působností	Kód okresu LAU1	Název okresu	Kraj	Výměra katastrálních území obce (ha)	Ičo
545236	Zašová	Valašské Meziříčí	CZ0723	Vsetín	Zlínský	2252,5	304476

Zdroj: vlastní zpracování, ČSU, 2020

Starosta: Jiljí Kubrický

Sídlo: Obecní úřad Zašová

Zašová

Zašová 756 51

Počet katastrálních území: 2

Obec Zašová je členem těchto organizací:

- Sdružení Mikroregion Valašskomeziříčsko – Kelečsko
- Místní akční skupina Rožnovsko, z. s.

Obec Zašová je značně rozsáhlá, katastr obce je tvořen dvěma katastry – Zašovou a místní částí Veselou. Rozkládá se v severojižním směru mezi hřebeny Veřovických vrchů na severu, Vsetínských vrchů na jihu a kolmo na tok řeky Rožnovské Bečvy. V současnosti je počtem obyvatel (3045) největší obcí (vesnicí) bývalého okresu Vsetín. V osmdesátých letech, kdy byl realizován koncept střediskových obcí, byly obce Střítež nad Bečvou a Veselá připojeny k obci Zašová jako její místní části (1985). Roku 1990 Střítež nad Bečvou stala opět samostatnou obcí, naproti tomu Veselá zůstala místní částí Zašové (ZAŠOVÁ, 2020).

Obec je zřizovatelem základní a mateřské školy. ZŠ Zašovou navštěvuje 290 žáků. Ti jsou vzděláváni podle školního vzdělávacího programu „Škola pro každého – škola pro všechny“. Škola provozuje jídelnu, počítačovou učebnu, družinu, poskytuje výchovná poradenství a zároveň pořádá různé akce a výlety pro děti. V roce 2010 byla budova školy zateplena a proběhla výměna dveří a oken (s přispěním OP životní prostředí). Historie MŠ Zašová začíná v době první světové války, kdy byla umístěna v Ústavu svatého Josefa. Školka byla spravována řádovými sestrami až do roku 1950, kdy byly odvolány a nahrazeny civilními učitelkami. Zájem ze strany rodičů (nejen ze Zašové)

umístit zde své dítě byl větší než její kapacita a tak obec vybudovala nový objekt, který by v roce 1982 uveden do provozu. Kostel Navštívení Panny Marie se účastní projektu Zlínského kraje Otevřené brány, což znamená, že v letních víkendech se návštěvníci mohou zúčastnit komentované prohlídky interiéru této kulturní památky. Ve středu obce se nachází nový kulturní dům s informačním centrem, kavárnou, velkým sálem, knihovnou a hudební zkušebnou. V obci je také pobočka České pošty. Centrum volnočasových aktivit je Sport centrum v blízkosti ZŠ Zašová. Je vybaveno velkou a malou tělocvičnou. V nabídce sportovního centra je i bar, sauna a masáže. Oblíbená jsou u veřejnosti také venkovní sportoviště např. lyžařský vlek a tenisové kurty. Spolková činnost je v obci zastoupena hasiči (SDH Veselá, SDH Zašová), sportovními spolky, Klubem důchodců a Maticí Zašovskou. Mezi tradiční obecní akce patří např. Košt slivovice, Kácení máje nebo Zašovské slavnosti. Od roku 2003 v obci působí ZUŠ Alfréda Radoka Valašské Meziříčí, která zde zřídila pracoviště. Probíhá zde výuka ve čtyřech uměleckých oborech (tanečním, výtvarném, literárně dramatickém a hudebním). Obyvatelé v obci mohou využít služeb pěti prodejen potravin, tří hospod, kadeřnictví, kosmetiky a informačního centra. V dolní části obce se nachází Zdravotní středisko, které navštíví tisíce pacientů ročně (ZAŠOVÁ, 2020).

Obec Zašovou protíná frekventovaná silnice I. třídy I/35 která patří k páteřním celostátním tahům. Obtížný je tzv. „výjezd ze Zašové“, proto je v územním plánu obce vymezen koridor pro obchvat. Obyvatelé mají k dispozici autobusovou i vlakovou veřejnou dopravu. V katastru obce je 11 autobusových zastávek a jedna železniční (trať 280 Valašské Meziříčí – Rožnov pod Radhoštěm). Od roku 2015 provozuje obec Senior taxi – službu pro starší a zdravotně postižené spoluobčany. V obci je vybudovaná kompletní infrastruktura - 98 % rodinných domů má přivedený plyn na svůj pozemek, připojeno bylo v minulosti až 60% domácností. V devadesátých letech byla dokončena centrální stoková kanalizace, na kterou se může připojit 97% bytových a rodinných domů. V rámci projektu Zelená Zašová obec zřídila nový park s rozhlednou, obnovila veřejné plochy zeleně, opravila komunikace, chodníky a postavila nové parkoviště. Obec informuje své občany prostřednictvím úřední desky, obecního rozhlasu, Zašovských novin a na oficiálních webových stránkách obce (ZAŠOVÁ, 2020).

3.2.4 Střítež nad Bečvou

Střítež nad Bečvou je obec se základním rozsahem přenesené působnosti, obec s pověřeným obecním úřadem (obec II. stupně). Zastupitelstvo má 15 členů a radu obce tvoří 5 členů. Počet obyvatel k 1. 1. 2019 byl 852, jejich průměrný věk 43,1 let (ČSU, 2020).

Tabulka 7 Obec Střítež nad Bečvou

Kód obce	Název obce	Název obce s rozšířenou působností	Kód okresu LAU1	Název okresu	Kraj	Výměra katastrálních území obce (ha)	Ičo
544922	Střítež nad Bečvou	Valašské Meziříčí	CZ0723	Vsetín	Zlínský	745	635839

Zdroj: vlastní zpracování, ČSU, 2020 1

Starosta: Ing. Martin Beneš

Sídlo: Obecní úřad Střítež nad Bečvou

Střítež nad Bečvou

Střítež nad Bečvou 756 52

Počet katastrálních území: 1

Obec Střítež nad Bečvou je členem těchto organizací:

- Sdružení Mikroregion Valašskomeziříčsko – Kelečsko
- Místní akční skupina Rožnovsko, z. s.

Obec je zřizovatelem MŠ Střítež nad Bečvou. Spolkovou činnost v obci provozují: Český svaz žen, SDH Střítež nad Bečvou, TJ Sokol Střítež, Senioři, Sportovně střelecký klub a ČCE evangelická. Volnočasové aktivity lze v obci provozovat ve Sportovním areálu, kde se nachází tenisové, volejbalové kurty nebo v místní Sokolovně. Obyvatelé mohou využít masérské služby Marcely Zátorské, připojit se na internet v obecní knihovně, nakoupit v prodejně COOP (bývalá Jednota), navštívit pohostinství hotel Květoň nebo navštívit kadeřnictví Emilii. Česká pošta nabízí služby prostřednictvím projektu Pošta Partner II (STRÍTEŽ, 2020).

Obyvatelé obce mají k dispozici autobusovou i vlakovou veřejnou dopravu. V katastru obce je 5 autobusových zastávek a jedna železniční (trať 280 Valašské Meziříčí – Rožnov pod Radhoštěm). Obec informuje občany prostřednictvím úřední desky, obecního rozhlasu, Střítežského zpravodaje a na oficiálních webových stránkách obce (STRÍTEŽ, 2020).

3.2.5 Valašské Meziříčí

Valašské Meziříčí je obec s rozšířenou působností (obec III. stupně). V jeho správním obvodu žije 41 631 obyvatel a patří zde 18 obcí. Rozloha správního obvodu je 229,75 čtverečních kilometrů. Město samotné zabírá 35,2 čtverečních kilometrů. Počet obyvatel k 1. 1. 2019 byl 22 217 a jejich průměrný věk byl 43,2 let (ČSU, 2020).

Tabulka 8 Město Valašské Meziříčí

Kód obce	Název obce	Název obce s rozšířenou působností	Kód okresu LAU1	Název okresu	Kraj	Výměra katastrálních území obce (ha)	Ičo
545058	Valašské Meziříčí	Valašské Meziříčí	CZ0723	Vsetín	Zlínský	3544	304387

Zdroj: vlastní zpracování, ČSU, 2020

Starosta: Bc. Robert Stržínek

Sídlo: Městský úřad Valašské Meziříčí

Soudní

Valašské Meziříčí 757 01

Město Valašské Meziříčí členem těchto organizací:

- Sdružení Mikroregion Valašskomeziříčsko – Kelečsko
- Region Beskydy – Valašsko
- Svaz měst a obcí ČR.

Pod správou Města Valašské Meziříčí je šest místních částí a osm katastrálních území - Brňov, Bynina, Hrachovec, Juřinka, Krásno n. Bečvou, Křivé, Lhota u Choryně a Valašské Meziříčí-město (VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ, 2020).

Město Valašské Meziříčí je zřizovatele pěti základních škol (Křižná, Masarykova, Šafaříkova, Vyhlídka, Žerotínova) a sedmi mateřských škol (Hrachovec, Kraiczova, Křižná, Podlesí, Seifertova, Štěpánov, Vyhlídka I.). Studenti se mohou vzdělávat na šesti středních školách a čtyřech učilištích. V minulosti byla ve správě města nemocnice, kterou v současnosti provozuje společnost Agel a.s. Na bezpečnost a pořádek dohlíží v městě policie ČR a byla také zřízena Městská policie Valašské Meziříčí. Služeb příspěvkových organizací zřízených městem využívají také obyvatelé blízkého okolí. Patří mezi ně Plavecká škola, Kulturní zařízení, Městská knihovna, Technické služby města Valašské Meziříčí, Centrum pro lidi se zdravotním postižením a SVČ Domeček. Majetkovou účast má město ve společnostech ST SERVIS s. r. o., Městské lesy a zeleň, s. r. o., TK Deza Valašské Meziříčí s. r. o., T S Valašské Meziříčí s. r. o., které pečují o městský majetek. Valašské Meziříčí je město s bohatou kulturní tradicí, v minulosti bylo nazýváno valašskými Athénami. Mezi nejvýznamnější akce patří Valašský Špalíček, Gulášfest a tradiční trhy. Ke sportování je k dispozici letní i zimní stadion, Krytý bazén s tobogánem a letní koupaliště. U řeky Bečvy je loděnice. Vzhledem k blízké geografické vzdálenosti využívají občanskou vybavenost i ostatní studované obce. Ze školních zařízení především zázemí středních škol, ze sportovišť patří k nejčastěji sdíleným zimní stadion a Krytý bazén (VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ, 2020).

Vzhledem ke své poloze je Valašské Meziříčí přirozeným dopravním uzlem silniční i železniční dopravy. V současnosti je autobusové nádraží od vlakového vzdáleno kolem osmi set metrů, v budoucnu se počítá s vybudováním dopravního terminálu, který by umožnil kombinaci těchto doprav. Městskou hromadnou dopravu provozuje společnost ČSAD, které město přispívá na provoz. MHD je od roku 2017 zdarma a zajíždí i do obcí Krhová a Poličná, které se na základě trojdohody (Krhová, Poličná, Valašské Meziříčí) podílí na nákladech. Město Valašské Meziříčí informuje občany především prostřednictvím úřední desky, Zpravodaje města Valašské Meziříčí, obecního rozhlasu, a na oficiálních webových stránkách města (VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ, 2020).

3.3 Důvody rozpadu Města Valašské Meziříčí

V roce 2008 se zhroutil americký hypoteční trh a přišla globální ekonomická krize. Jejím symbolem se stal krach americké banky Lehman Brothers, která ukončila činnost po 158 letech. Česká ekonomika procházela nejhorší recesí od vzniku samostatného státu (1993). Nižší výběr daní a politika vládních úspor se nutně musela projevit na rozpočtu samosprávných celků. Dopad finanční krize se nejvíce promítnul do oblasti mandatorních a kvazimandatorních výdajů rozpočtu města. Na základě finančního výhledu rozpočtu města bylo nezbytné přijmout opatření, které umožní realizovat investiční a provozní politiku města v kontextu přijatých programových priorit. Zastupitelstvo města Valašské Meziříčí se začalo zabývat otázkou nadbytečných kapacit školních zařízení, které tehdy neodpovídaly počtu žáků. Školní budovy byly projektovány v době silné populační vlny v osmdesátých letech minulého století pro tzv. „Husákovy děti“. Přestože oblast školství byla tehdejší koalicí označena jako prioritní, řešila se otázka jak optimalizovat kapacitu školských zařízení s důrazem na provozní a investiční náklady. Následně byla ustanovena expertní komise pro optimalizaci městem zřizovaných škol (Rozhovor 6).

Dne 10. 11. 2011 předložila expertní komise Zastupitelstvu města Valašské Meziříčí (dále Zastupitelstvu) doporučení ve dvou variantách. První možností bylo zachování všech základních škol, druhou variantou bylo uvolnění budov ZŠ Žerotínova a její sloučení se ZŠ Masarykova. Nástupnickou organizací by po té byla jedna z nich (Zápis z 10. zasedání Zastupitelstva, 10. 11. 2011).

Hrozba zrušení oblíbené základní školy Žerotínova aktivizovala obyvatele Valašského Meziříčí, především rodiče dětí navštěvujících tuto instituci a její bývalé žáky. Škola byla vyhlášena kvalitním učitelským sborem a pořádáním řady mimoškolních aktivit, především letního tábora. Nespokojení obyvatelé sepsali petici proti záměru školu optimalizovat (neboli zrušit) a ta už v průběhu prosince 2011 obsahovala přes pět tisíc podpisů. V té době žilo ve Valašském Meziříčí kolem dvaceti šesti tisíc obyvatel, a tak musela politická reprezentace vzít tuto iniciativu na vědomí a reagovat (Rozhovor 5).

Alternativou se stalo zrušení základních škol v místních částech Krhová a Poličná. Před přijetím usnesení (10. 11. 2011) starosta Částečka informoval zastupitele o jednání politických klubů, které navrhly ukončit činnost základních škol v Krhové a v Poličné,

včetně MŠ Poličná. Předseda osadního výboru Poličná a zároveň zastupitel města Místecký vnesl námítky proti tomuto usnesení s následujícími argumenty: ve škole nedávno proběhly investice do modernizace, byla postavena nová kotelná a uskutečněna výměna oken. Díky tomu je budova školy v ekonomické náročnosti až na čtvrtém místě ve městě Valašské Meziříčí. Navrhl usnesení o rušení škol zamítnout, byl však přehlasován. Zastupitelstvo rozhodlo o ukončení činnosti školských zařízení v místních částech Krhová a Poličná ke dni 31. 8. 2012. Všichni přítomní zastupitelé hlasovali a poměr hlasů byl 16 pro, 4 proti 3 se zdrželi. Na zasedání se projednala i petice občanů za zachování ZŠ Žerotínova, kterou Zastupitelstvo vzalo na vědomí (Zápis z 10. zasedání Zastupitelstva, 10. 11. 2011).

V obou městských částech Valašského Meziříčí vznikl odpor ke zrušení škol. Aktivní obyvatelé Poličné a Krhové ustanovili přípravné výbory. Ty uspořádaly veřejné schůze, na které byli pozváni reprezentanti města. V Krhové se jí zúčastnil místostarosta, který nedokázal dostatečně jasně odpovědět na otázky týkající se budoucnosti školy, zatímco v Poličné se starosta na veřejné schůzi vyjádřil, že jejich školy se optimalizace netýká. Vzhledem k tomu, že tohle téma bylo na Zastupitelstvu probíráno a usnesení bylo přijato, takové jednání vnímali obyvatelé jako zvlí a aroganci moci. Neochota řešit tento problém, netransparentnost skutečných záměrů Zastupitelstva, neadekvátní komunikace s obyvateli místních částí Valašského Meziříčí Krhová a Poličná radikalizovala místní a nyní již nešlo jen o zachování škol, ale myšlenka vytvoření samostatných obcí začala získávat čím dál více příznivců. Přípravné výbory dotčených místních částí začaly sbírat podpisy pod návrhy na konání místních referend o oddělení místních částí od Města Valašské Meziříčí (Rozhovor 2).

Návrh přípravného výboru musí být podpořen určitým procentem oprávněných osob stanoveným podle velikosti obce, místní části (do 3000 obyvatel – 30%). V případě Krhové byl počet potřebných podpisů stanoven na 484. Dne 14. 12. 2011 obdržel Odbor evidence občanů, občanských průkazů, cestovních dokladů města Valašské Meziříčí „*Úplný návrh přípravného výboru na konání Místního referenda na území části obce Valašské Meziříčí – Krhová*“ (dále Návrh). Návrh podpořilo na padesáti listinách 728 oprávněných osob. Po kontrole bylo započítáno pouze 647, což bylo dostatečné množství signatářů. Přípravný výbor položil v Návrhu otázku: „Souhlasíte s oddělením místní části Krhová od města Valašského Meziříčí a vznikem samostatné obce Krhová“?

Ve stejný den (14. 12. 2011) doručil přípravný výbor Poličné na Odbor evidence občanů, občanských průkazů, cestovních dokladů města Valašské Meziříčí „Úplný návrh přípravného výboru na konání místního referenda na území části obce Valašské Meziříčí – Poličná“. Návrh byl podepsán 795 osobami, po zkontrolování bylo započítáno 762 podpisů, tedy dostatečné množství oprávněných voličů. Otázka navržená přípravným výborem byla: „Souhlasíte s oddělením místní části Poličná od města Valašské Meziříčí a vznikem samostatné obce Poličná“? Jedenáctičlenný přípravný výbor navrhl konání místního referenda na 10. 3. 2012, aby k 1. 1. 2013 mohla vzniknout nová obec (Materiál pro zasedání Zastupitelstva města č. 12, 26. 1. 2012).

Dne 15. 12. 2011 na svém jedenáctém zasedání Zastupitelstvo revokovalo v plném rozsahu usnesení č. 10/03 o optimalizaci (zrušení) ZŠ Krhová a ZŠ Poličná. Původní důvod znepokojení místních částí byl tím odstraněn, ale to již nezměnilo odhodlání obyvatel Poličné a Krhové oddělit se od města Valašského Meziříčí Meziříčí (Zápis z 11. zasedání Zastupitelstva, 15. 12. 2011).

Přestože se blížila možnost vyhlášení lidových hlasování o oddělení místních částí, Rada města Valašské Meziříčí podnikla krok, kterým by Poličná přišla o svůj historický majetek (lesy). Na zasedání konaném dne 10. 1. 2012 projednávala možnost vkladu pozemků lesních porostů ležících v katastru obce Poličná do ztrátové společnosti ST SERVIS s.r.o. Po tomto zjištění začal přípravný výbor s občany místní části projevovat intenzivní odpor k tomuto kroku. Starosta Valašského Meziříčí Částečka po medializaci tohoto kroku a na základě tlaku občanů veřejně slíbil do vyhlášení výsledku referenda pozastavit tento vklad (Rozhovor č. 1).

Na základě předloženého bezvadného návrhu přípravného výboru rozhodne zastupitelstvo na svém nejbližším zasedání o vyhlášení referenda a stanoví den jeho konání (zákon č. 22/2004 Sb.) Na dvanáctém zasedání Zastupitelstvo (26. 1. 2012) projednalo vyhlášení referend místních částí Krhová a Poličná. Zastupitelstvo stanovilo datum jejich konání na 21. duben 2012 od 8:00 do 20:00 hodin (Zápis z 12. zasedání Zastupitelstva, 26. 1. 2012).

Před konáním místních referend se tehdejší starosta města Jíří Částečka pokusil zachránit celistvost Valašského Meziříčí. Prostřednictvím valašskomeziříčského Zpravodaje se obrátil na obyvatele žijící v Krhové a Poličné a uvedl důvody, především ekonomické, pro setrvání v rámci jedné obce. Informoval o investičních akcích v obou

městských částech, kde bylo v letech 2007 až 2011 investováno s přispěním dotačních titulů kolem padesáti tří milionů korun. U nově vzniklých obcí predikoval zadlužení, vyšší administrativní náklady, nezkušenost místní reprezentace s čerpáním dotací z evropských a národních fondů a menší konkurenci místních politických aktérů. Dále předpokládal ztrátu a omezení služeb do té doby provozovaných městem Valašské Meziříčí (VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ, 2020).

V sobotu 21. 4. 2011 proběhlo lidové hlasování v Poličné i Krhové. Hlasy byly spočítány a tentýž den zhruba o půl jedenácté večer vyhodnoceny. Obě místní části zveřejnily výsledky voleb na úřední desce města Valašské Meziříčí. Z celkového počtu oprávněných osob (1421) se v Poličné hlasování zúčastnilo 1015 obyvatel, pro oddělení hlasovalo 798. Účast ve volbách byla vysoká – 71,53% (ČSU, 2020). To předseda přípravného výboru v Poličné Vladimír Místecký okomentoval slovy: *„Výsledek jsem očekával. Ukázal, že lidem není lhostejné, co se tady děje. K volbám přišlo přes sedmdesát procent obyvatel, zatímco v celostátních volbách to bývá kolem třiceti, čtyřiceti procent“*(IDNES, 2020).

Obdobně dopadlo hlasování v Krhové, kde se z celkového počtu oprávněných voličů (1 613) zúčastnilo voleb 69,94 % obyvatel (1 131). Člen přípravného výboru pro odtržení Krhové René Cimbala uvedl: *„Lidé se vůči městu vzpřídili a řekli ano odtržení. Důležité také je, že o tom, zda bude v Krhové skládka, si teď rozhodnou sami zdejší občané a nebude se rušit škola“*(IDNES, 2020).

V důvodové zprávě ze dne 14. června 2012 starosta města Valašské Meziříčí Jiří Částečka shrnul příčiny rozpadu města. Uvedl míru nespokojenosti s politickou situací v celé zemi (roku 2011). Zmínil i historické souvislosti, kdy před připojením k Valašskému Meziříčí byly po staletí obě obce samostatné (Krhová do roku 1953, Poličná do roku 1976). Obvinil také přípravné výbory z manipulace s fakty a slibováním nesplnitelného. U jejich členů poukázal na politické ambice s tím, že silné místní zájmové skupiny mají větší předpoklad prosadit své záměry v menší obci. Vyslovil domněnku o možné motivaci zastupitelů nových obcí v oblasti rozdělování veřejných zakázek a získání nových pracovních míst na obecním úřadě. Za hlavní příčinu oddělení místních částí označil neprojednané zrušení škol (Materiál pro zasedání Zastupitelstva města č. 16, 14. 6. 2012).

3.3.1 Vypořádání majetku města Valašské Meziříčí s obcemi Krhová a Poličná

1. 1. 2013 vznikly rozhodnutím Krajského úřadu Zlínského kraje nové obce Poličná a Krhová. Protože součástí návrhů na oddělení místních částí města Valašské Meziříčí nebyly dohody o rozdělení majetku města Valašské Meziříčí, započala jednání této problematice (Rozhovor 1). Dne 18. dubna 2013 proběhla první jednání o majetkovém vypořádání mezi městem Valašské Meziříčí a osamostatněnými obcemi. Starosta města Valašské Meziříčí předložil zastupitelstvu návrh dohody o majetkovém vyrovnání. Obsahem návrhu bylo rozdělení věcí movitých, závazků, finančních prostředků, podílů na právnických osobách založených městem a nemovitostí mimo katastr. Největší pozornost upoutala vyčíslená ztráta společnosti ST SERVIS s.r.o. provozující Krytý bazén (Zápis z 25. zasedání Zastupitelstva, 18. 4. 2013). Tento návrh města Valašské Meziříčí z 18. 4. 2013 byl pro obce likvidační. Vycházel z odhadnuté budoucí ztráty společnosti ST SERVIS s.r.o. ve výši 644 milionů Kč. Hlavní činností společnosti ST SERVIS s. r. o. bylo vybudování a provoz komplexu krytého bazénu a revitalizace venkovního koupaliště. Krytý bazén v nabídce volnočasových aktivit ve Valašském Meziříčí chyběl, obyvatelé dojížděli do Rožnova pod Radhoštěm nebo do Vsetína. Realizace stavby proběhla v letech 2005 – 2008 nákladem 142,5 miliónů korun. Investorem bylo město Valašské Meziříčí a Krytý bazén získal čestné uznání jako stavba roku 2008 Zlínského Kraje. Vedoucí finančního Odboru MÚ Ing. Studeník uvedl, že roční účetní ztráta společnosti ST SERVIS s. r. o. se pohybuje od dvanácti do patnácti milionů korun. Na vybudování areálu se dohodlo město Valašské Meziříčí i s místními částmi Poličná a Krhová a proto požadovalo po jejich oddělení kompenzaci finančních ztrát. Advokát města Valašské Meziříčí JUDr. Igor Zmydlený zdůvodnil stanovení částky přes 600 milionů Kč. Vycházelo se z odhadu životnosti nemovitosti (100 let) a z nákladů nutných na technologie, jejich obnovu a opravy. Obce Krhová a Poličná měly nést alikvotní podíl záporné hodnoty společnosti ST SERVIS s.r.o. Požadované částky vycházely z procentuálního podílu spoluvlastnictví Krhové a Poličné ve společnostech vlastněných městem Valašské Meziříčí. U obcí těchto velikostí se přepočítávaly příjmy a výdaje kolem patnácti milionů korun ročně. Dluh ve výši kolem čtyřiceti milionů korun

by však znemožnil investiční akce a rozvoj obcí na mnoho let dopředu (Zápis z 25. zasedání Zastupitelstva 18. 4. 2013).

Protože nedošlo k dohodě mezi zastupiteli města a přípravným výborem obce Poličná, rozdělil se majetek dle § 22, odst. 4. zákona číslo 128/2000 Sbírky o obcích. Zásadním parametrem byl procentuálně vyjádřený poměr původního počtu obyvatel města Valašské Meziříčí a obyvatel tehdejší místní části města Poličná ve výši 6,35163 % (POLIČNÁ, 2020). Dne 18. 3. 2014 podepsali starosta města Valašské Meziříčí Jiří Částečka a starosta obce Poličná Vladimír Místecký dohodu o majetkovém vypořádání. Obec Poličná obdržela finanční vyrovnání ve výši 3,5 milionu Kč za pozemky v průmyslové zóně Lešná. Zároveň město Valašské Meziříčí odkoupilo podíly obce Poličná v obchodních společnostech za 3,8 milionů korun, proti kterým byly započteny pohledávky města Valašské Meziříčí vůči obci Poličná (VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ, 2020).

Vzhledem k tomu, že jednání zastupitelů města Valašské Meziříčí s přípravným výborem místní části Krhová byla komplikovaná a neskončila dohodou, majetek byl rozdělen dle § 22, odst. 4. zákona číslo 128/2000 Sbírky o obcích. V místní části města Valašské Meziříčí Krhová žilo 7,46943 % z celkového počtu obyvatel města Valašské Meziříčí. Dále si město Valašské Meziříčí chtělo ponechat pozemky, nacházející se v katastru obce Krhová. Konkrétně se jednalo o zhruba 88 ha lesa a hájenku. Hlavním argumentem bylo vlastnické právo nabyté již před druhou světovou válkou kupní smlouvou, a proto se tedy jedná o historický majetek města Valašské Meziříčí. Starostka obce Krhová Sylva Kristková poukázala na to, že zákon nezná pojem historický majetek a vlastnická práva k nemovitostem přecházejí na obec, v jejímž katastru se nacházejí. Po řadě jednání mezi městem Valašské Meziříčí a obcí Krhová došlo k dohodě obou stran dne 27. 5. 2014. Zastupitelstva města Valašské Meziříčí a obce Krhová schválila dohodu o konečném majetkovém vyrovnání. Pro obec Krhová byl celkový kladný dopad na rozpočet ve výši 8,627 milionů Kč (KRHOVÁ, 2020). Součástí dohody o majetkovém vyrovnání nebyl spor o vlastnictví lesních pozemků a hájenky. O sporném vlastnictví musel rozhodnout soud. Dne 30. 7. 2014 Krajský soud v Ostravě jednoznačně a pravomocně rozhodl, že vlastnické právo na předmětné lesní pozemky a hájenku má obec Krhová. Rada města Valašské Meziříčí podala dne 8. 11. 2016 ústavní stížnost ve věci sporu s obcí Krhová týkajícího se historického nemovitého majetku.

Dne 17. 5. 2017 Ústavní soud stížnost odmítl a tím se obec Krhová již definitivně stala vlastníkem nemovitosti (Materiál pro zasedání Zastupitelstva města č. 22, 22. 6. 2017).

3.4 Hospodaření obcí

Tvorbu obecního rozpočtu a pravidla hospodaření s finančními prostředky upravuje zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů 250/2000 Sb. Finanční hospodaření obce se řídí ročním rozpočtem a jeho střednědobým výhledem (zpravidla 2–5 let). Hospodaření rozpočtů územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí skončilo v roce 2018 již sedmým rokem po sobě v přebytku. Charakteristický byl v posledních letech dynamický růst objemu finančních prostředků na příjmové i výdajové straně jejich rozpočtů. Hlavním důvodem byl růst ekonomiky a efektivnější výběr daní. Příjmy obcí a dobrovolných svazků obcí byly k 31. 12. 2018 334,6 miliard Kč, výdaje byly ve výši 325,9 miliard Kč, saldo v kladné hodnotě 8,65 miliard Kč (MF ČR, 2020). V rámci Evropské unie má Česká republika jedno z nejnižších zadlužení veřejného sektoru vůči HDP - 30,78% v roce 2019 (MF ČR, 2020).

Po obnovení územní samosprávy v roce 1990 bylo nezbytné zajistit obcím finanční nezávislost a stabilitu. Obecní rozpočet obsahuje na příjmové straně daňové a nedaňové příjmy, přijaté transfery a kapitálové příjmy. Nejvýznamnější z nich jsou daňové příjmy, které obecně tvoří až šedesát procent celkových příjmů samosprávných celků a nejsou účelově vázány (MF ČR, 2020).

3.4.1 Rozpočtové určení daní

Rozpočtové určení daní (dále RUD) je zákonem stanovený podíl samospráv na celostátním výnosu daní. V České republice je z historických důvodů sídelní struktura značně roztržštěná, pro kterou je charakteristický velký počet malých obcí. RUD prošlo od 1. 1. 1993, kdy vznikla rozpočtová pravidla a daňová soustava, značným vývojem. K nejvýraznější změně došlo v roce 2001, kdy se zvýšil podíl územně samosprávných celků na celostátních výnosech a podíl obcí byl stanoven na 20,59 %. Daňové příjmy byly rozdělovány podle koeficientu velikostní kategorie obce a prostého počtu obyvatel obce. Velikostních kategorií bylo 14 a ke každé z nich byl přidělen přepočítávací koeficient.

Velké rozdíly mezi nimi vedly některé obce k „nakupování občanů“ ve snaze posunout se do vyšší kategorie a získat tak větší objem finančních prostředků. Novela RUD v roce 2008 zavedla jen čtyři kategorie velikosti obcí. Byla zavedena nová kritéria, která zohledňovala prostý počet obyvatel (váha 3%), celkovou výměru obce (váha 3%) a koeficient velikostní kategorie obce (váha 94 %). Příjmy malých obcí se po té výrazně zvýšily. RUD se stalo také významným politickým tématem, které vedlo (v roce 2009) k založení hnutí Starostové a nezávislí (STAN). K další významné změně došlo k 1. 1. 2013, kdy přibyla kategorie počet žáků ZŠ a dětí MŠ. Rozpočtové určení daní bylo novelizováno k 1. 1. 2018. V novele zákona o RUD byl zvýšen podíl obcí z celostátního hrubého výnosu DPH na 23,58, váha počtu žáků ze 7 % na 9% a zároveň snížen koeficient postupných přechodů z 0,8 na 0,78. Parametry ovlivňující velikost sdílených daní jsou: počet obyvatel, velikost katastrálního území obce, počet žáků a dětí navštěvujících školu zřizovanou obcí. Předpokládaný daňový výnos obcí vychází z daňové predikce (MF ČR, 2020).

3.4.2 Rozpočty obcí 2013 - 2019

Ministerstvo financí sleduje a vyhodnocuje každoročně míru zadlužení obcí. Provádí výpočet soustavy informativních a monitorujících ukazatelů (dále SIMU) za všechny obce. Obce, u kterých bude ukazatel celkové likvidity k 31. 12. daného roku v intervalu $<0,1>$, a zároveň bude podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům vyšší než 25 %, budou osloveny dopisem ministra financí a požádány o zdůvodnění tohoto stavu a o stanovisko zastupitelstva dané obce (MF ČR, 2020).

Rozpočet obce musí být úplný a transparentní. Musí obsahovat veškeré příjmy a výdaje obce v aktuálním kalendářním roce a to včetně závazných ukazatelů. Daňové příjmy jsou obvykle nejvýznamnější zdroj příjmů obce. Patří sem sdílené daně a výnosy z místních a správních poplatků (např. poplatek za psa). Nedaňové příjmy obec získává svojí činností např. z pronájmu, hospodářskou činností nebo z prodeje obecního majetku. Kapitálové příjmy jsou tak zvané návratné zdroje – např. úvěry. Přijaté transfery (dotace) jsou zdroje z národních nebo evropských dotačních titulů, ale i příjmy od soukromých a nadačních subjektů (MF ČR, 2020).

Od roku 2018 Ministerstvo financí vyhodnocuje tzv. dluhové pravidlo, které říká, pokud zadlužení obce přesáhne 60 % průměrného příjmu za poslední čtyři roky, bude muset třeba jej snížit v následujícím roce alespoň 5 % z rozdílu mezi aktuální výší dluhu a 60 % průměrného příjmu. Na svých internetových stránkách zveřejnilo kalkulačku, na které si obce můžou ověřit, zda pravidlo plní (MF ČR, 2020).

Tabulka 9 Hospodaření obce Poličná

Poličná	Údaje v milionech Kč						
Rok	Daňové příjmy	Přijaté transfery	Nedaňové příjmy	Kapitálové příjmy	Příjmy celkem	Výdaje	Saldo
2013	6,31	10,02	1,65	1,93	19,91	15,83	4,07
2014	17,12	6,91	4,78	4,26	33,06	32,3	0,76
2015	19,56	12,04	6,71	1,8	40,11	38,67	1,44
2016	21,67	3,28	1,38	0,27	26,6	21,71	4,89
2017	21,61	2,54	1,45	0,02	25,61	34,38	-8769
2018	23,92	6,19	1	0,004	31,12	34,25	-3136
2019	26,01	6,56	1,74	0,92	35,23	40,08	-4849
Celkem	136,2	47,54	18,71	9,204	211,64	217,22	-16743

Zdroj: vlastní zpracování, MF ČR, 2020

Daňové příjmy jsou pro obec Poličná klíčové, v uplynulých letech tvořily 64,35 % z celkových příjmů. Další jejich výhodou je v porovnání s ostatními příjmy určitá stabilita. Přijaté transfery byly ve výši 22,46%, nedaňové příjmy 8,8% a kapitálové 4,34%. Výhodou obce je vlastnictví lesa, který generoval výnosy. Podstatná je i aktivita při čerpání evropských i národních fondů. Např. v roce 2014 bylo u základní školy vybudováno hřiště Barvínek s pomocí dotace z Operačního programu Životní prostředí (791,620 Kč). Ve stejném roce se provedlo zateplení obecního domu s dotací Státního fondu Životní prostředí (2,8 mil. Kč). Další příklady jsou uvedeny v přílohách A – E (MF ČR, 2020).

Monitorující ukazatele obce Poličná k 31. 12. 2018: Pravidlo rozpočtové odpovědnosti v % - 30,37 % (kritická hranice je 60%), podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům – 6,76 % (kritická hranice je 25 %), celková likvidita – 8,63. Hospodaření obce Poličná není rizikové, míra zadlužení je přijatelná (MF ČR, 2020).

Tabulka 10 Hospodaření obce Krhová

Krhová	Údaje v milionech Kč						
Rok	Daňové příjmy	Přijaté transfery	Nedaňové příjmy	Kapitálové příjmy	Příjmy celkem	Výdaje	Saldo
2013	17,25	0,48	0,24	0	17,96	14,7	3,26
2014	18,89	1,57	7,8	0	28,26	21,39	6,86
2015	21,2	8,14	3,28	0	32,62	33,08	-0,47
2016	22,38	1,17	4,21	0,083	27,48	34,67	-6,8
2017	23,28	3,07	4,25	1,22	31,82	28,25	3,77
2018	26,44	4,05	3,25	0,047	33,78	37,29	-3,51
2019	27,76	6,98	3,23	0	28,57	25,91	2,66
Celkem	157,2	25,46	26,26	1,35	200,49	195,29	5,77

Zdroj: vlastní zpracování, MF ČR, 2020

V případě tvorby rozpočtu v obci Krhová, jsou daňové příjmy naprosto klíčové. Od vzniku v roce 2013 do roku 2019 je jejich podíl na celkových příjmech 78,40%. Přijaté transfery představují 12,69 %, nedaňové příjmy 13,09% a kapitálové příjmy pouze 0,67%. Významnou položkou v roce 2015 na straně příjmů bylo majetkové vyrovnání mezi obcí Krhová a městem Valašské Meziříčí, kdy město obci vyplatilo přes osm milionů. Rozvoj obce podpořilo čerpání dotací z evropských i národních fondů. Například provedla zateplení základní školy s dotací z OP Životní prostředí, rekonstruovala hasičskou zbrojnici s dotací Zlínského kraje a opravila dětské hřiště u mateřské školy s dotací MMR . Další významné akce jsou uvedeny v přílohách F až I (MF ČR, 2020).

Monitorující ukazatele obce Krhová k 31. 12. 2018: Pravidlo rozpočtové odpovědnosti v % - 17,13 % (kritická hranice je 60%), podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům – 4,33 % (kritická hranice je 25 %), celková likvidita – 9,17. Hospodaření obce Krhová není rizikové, míra zadlužení byla únosná (MF ČR, 2020).

Tabulka 11 Hospodaření obce Zašová

Zašová	Údaje v milionech Kč						
Rok	Daňové příjmy	Přijaté transfery	Nedaňové příjmy	Kapitálové příjmy	Příjmy celkem	Výdaje	Saldo
2013	30,4	14,93	13,22	0,181	58,73	96,56	-37,84
2014	33,22	24,62	21,31	0,058	79,21	69,7	9,51
2015	35,46	5,88	16,95	0,773	59,06	47,58	11,84
2016	37,83	2,24	20,38	0,262	60,7	58,21	2,49
2017	40,54	20,17	5,85	0,184	66,75	54,98	11,78
2018	45,21	14,13	18,61	0,242	78,19	64,03	14,15
2019	49,02	11,23	19,3	1,73	55,03	71,12	-16,09
Celkem	271,68	93,2	115,62	3,43	457,67	462,18	-4,16

Zdroj: vlastní zpracování, MF ČR, 2020

Také v případě obce Zašová jsou daňové příjmy z celkových dominantní, průměr za sedm let činí 59,36%. Na druhém místě jsou příjmy nedaňové – 25,62%. Tyto příjmy tvoří z větší části pronájem pozemků vlastníku solární elektrárny. V roce 2013 záporné saldo ve výši téměř čtyřicet milionů způsobila investice do Kulturního a informačního centra. Na jeho pokrytí byl v roce 2013 čerpán dlouhodobý úvěr do Komerční banky. V tomto roce byl ukazatel likvidity obce 1,47 (rizikový interval <0,1>) a podíl cizích zdrojů na celkových aktivech byl 13,36 % (riziková hranice 25%). Obec tak nebyla zařazena mezi obce s rizikovým hospodařením. V roce 2013 přijaté transfery (dotace) byly z dotačních titulů EU a národních zdrojů. Největší objem byl z ROP Střední Morava na výstavbu Kulturního a informačního centra (10,9 milionů Kč). V roce 2014, který byl ve sledovaném období v objemu přijatých dotací rekordní (24,62 milionů Kč), šla opět největší část prostředku z ROP Střední Morava na Kulturní a informační centrum (téměř 10 milionů Kč). Z evropských zdrojů byl využit OOP Životní prostředí na např. zateplení ZŠ, MŠ domu služeb Zašová. S pomocí Programu na obnovu venkova se např. rekonstruovaly lesní cesty a nakoupila lesní technika. Celkem získala obec Zašová z dotačních titulů ve sledovaném období 2013 – 2019 93,2 milionů Kč což bylo 20,36 % z jejich celkových příjmů. Kapitálové příjmy byly nepodstatné – 0,74 % z celkových příjmů (MF ČR, 2020).

Monitorující ukazatele obce Zašová k 31. 12. 2018: Pravidlo rozpočtové odpovědnosti v % - 20,48 % (kritická hranice je 60%), podíl cizích zdrojů k celkovým

aktivům – 5,34 % (kritická hranice je 25 %), celková likvidita – 2,66. Hospodaření obce Zašové není rizikové, míra zadlužení nebyla problematická (MF ČR, 2020).

Tabulka 12 Hospodaření obec Střítež nad Bečvou

Střítež nad Bečvou	Údaje v milionech Kč							
	Rok	Daňové příjmy	Přijaté transfery	Nedaňové příjmy	Kapitálové příjmy	Příjmy celkem	Výdaje	Saldo
	2013	7,91	0,657	4,85	0,313	13,73	14,65	-0,92
	2014	8,3	1,24	4,85	0,062	14,45	10,23	4,22
	2015	8,81	0,635	6,61	0,013	6,06	11,14	4,93
	2016	9,8	0,38	7,22	0,66	17,4	12,11	5,28
	2017	10,42	0,717	7,58	0,019	18,74	13,74	5
	2018	11,28	1,66	9,19	0	22,13	16,74	5,39
	2019	12,15	2,81	9,01	0,085	17,59	13,89	3,7
	Celkem	68,67	8,099	49,31	1,152	110,1	92,5	27,6

Zdroj: vlastní zpracování, MF ČR, 2020

Ve sledovaném období 2013 – 2019 je z celkových příjmů obce Střítež nad Bečvou podíl daňových příjmů zásadní - 68,6%, velmi významné jsou i nedaňové příjmy – 49,31%. Přijaté transfery byly v objemu 8,09% a kapitálové příjmy byly marginální – 1,15% (MF ČR, 2020).

Monitorující ukazatele obce Střítež nad Bečvou k 31. 12. 2018: Pravidlo rozpočtové odpovědnosti v % - 31,92 % (kritická hranice je 60%), podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům – 4,78 % (kritická hranice je 25 %), celková likvidita – 8,71. Hospodaření obce Střítež nad Bečvou není rizikové, míra zadlužení byla únosná (MF ČR, 2020).

Tabulka 13 Hospodaření obce Valašské Meziříčí

Valašské Meziříčí	Údaje v milionech Kč						
Rok	Daňové příjmy	Přijaté transfery	Nedaňové příjmy	Kapitálové příjmy	Příjmy celkem	Výdaje	Saldo
2010	277,46	228,82	84,53	27,56	618,372	601,858	16,515
2011	274,74	210,91	67,61	13,55	566,805	570,322	-3,517
2012	301,86	56,82	53,77	14,45	426,898	405,757	21,141
2013	302,04	63,83	68,1	25,9	459,881	420,178	39,702
2014	311,45	85,3	56,55	6,52	459,821	488,909	-29,088
2015	320,53	74,19	62,17	25,03	481,923	446,305	35,617
2016	344,82	59,67	64,91	7,5	476,903	437,35	39,552
2017	368,57	57,53	74,77	4,2	505,066	492,501	12,566
2018	393,45	78,35	87,94	18,22	577,96	636,26	-58,306
2019	417,03	105,2	81,73	0,913	604,905	608,286	-3,382
Celkem	3311,95	1020,62	702,08	143,843	5178,534	5107,726	70,8

Zdroj: vlastní zpracování, MF ČR, 2020

Ze sledovaných obcí je město Valašské Meziříčí počtem obyvatel největší. Tím je dána i výše jeho rozpočtu a objem sdílených daní ve stovkách milionů. Také zde byly během sedmi sledovaných let daňové příjmy nejvyšší - 63,98 % z celkových příjmů. Přijaté transfery byly v objemu 19,70 %, nedaňové příjmy 13,55 %, kapitálové příjmy 2,77 % z celkových příjmů města. Město Valašské Meziříčí po rozdělení přišlo o téměř čtyři tisíce obyvatel a v příjmu sdílených daní tím ztrácí přes tři milióny korun ročně v rozpočtu (MF ČR, 2020).

Monitorující ukazatele obce Valašské Meziříčí k 31. 12. 2018: Pravidlo rozpočtové odpovědnosti v % - 20,52 % (kritická hranice je 60%), podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům - 4,32 % (kritická hranice je 25 %), celková likvidita - 2,97. Hospodaření obce Valašské Meziříčí není rizikové, míra zadlužení byla přijatelná (MF ČR, 2020).

Ve sledovaném období 2013 - 2019 obce své investiční akce financovali také prostřednictvím úvěrů, míra zadlužení nebyla ani u jediné z nich kritická. Průměrný příjem rozpočtu přepočtený na jednoho obyvatele byl tento: Valašské Meziříčí - 233 088 Kč, Zašová 150 302 Kč, Střítež nad Bečvou 129 225 Kč, Poličná - 121 144 Kč, Krhová 110 445 Kč (MF ČR, 2020).

3.5 Občanská participace

Účast občanů v politice, jejich zapojení do rozhodování je podstatou demokracie neboli vlády lidu. Participace občanů v politickém procesu může mít různé podoby, od účasti v místních a celostátních volbách po pořádání petičních akcí a referend. Právo volit a být zvolen patří k základním právům jednotlivce. V České republice legislativa vymezuje věkovou hranici, která je pro účast ve volbách osmnáct let a u možnosti zvolení do funkce senátora nebo prezidenta čtyřicet let. Dlouhá léta volají politici po zvýšení občanské účasti v politice, protože např. účast ve volbách má v západních i postkomunistických zemích sestupnou tendenci. Na volební účast můžeme nahlížet dvěma způsoby. U nízké můžeme přepokládat apatii voličů, kteří mají pocit, že svým jediným hlasem nic nezmění, anebo jsou natolik spokojeni, že postrádají důvod proč jít volit. Vyšší volební účasti obyvatel lze vyhodnotit tak, že jsou hlasující nespokojeni a chtějí změnu nebo jako projev občanské angažovanosti a zájmu o dění ve společnosti.

Politická pasivita místních obyvatel může mít na fungování a rozvoj obce vážné dopady. V řadě obcí kde se podařilo sestavit jedinou kandidátku, vládne zastupitelstvo obce bez opozice. To je po volební období téměř neodvolatelné a může přijmout řadu nevratných rozhodnutí, která nejsou v zájmu a prospěchu občanů. Podle investigativního novináře Jiří Kubíka tento případ nastal v obci Hrčava ze Slezských Beskyd. Podnikatelé, kteří v místě doopravdy nežijí, prostřednictvím účelově nahlášených trvalých pobytů a jediné kandidátky (za politickou stranu Ano 2011) v komunálních volbách ovládli tu to obec. V současnosti se již příslušné instituce (Státní zastupitelství, policie, stavební úřad a úřad práce) zabývají: střetem zájmů starosty a podnikatele v jedné osobě, podezřením ze zneužívání státních dotací pro zaměstnávání handicapovaných spoluobčanů a hospodařením obce (Ukradena obec, 2020).

Prvek přímé demokracie, možnost odvolat voleného zástupce, existuje například v jurisdikci Slovenské republiky a Polska.

3.5.1 Volební účast a aktéři na místní úrovni

Tabulka 14 Volební účast v roce 2010

15.10. - 16.10 2010 Obec	Volební účast (%)	Počet zastupitelů	Kandidátní listiny	Politické strany	Nezávislí a jejich sdružení
Krhová 5. 1 2013	63,88	15	5	1	4
Poličná 5. 1 2013	71,63	15	3	0	3
Střítež n. B.	61,67	15	27	0	27
Zašová	55,78	15	7	4	3
Val. Meziříčí	40,72	25	8	7	1

Zdroj: vlastní zpracování, ČSU, 2020

Podle řady studií v lokální politice v menších obcích dominují nezávislí kandidáti a jejich sdružení. Oproti tomu ve středních a větších obcích, jsou hlavními aktéry politické strany a jejich výsledky odpovídají ve velké míře voličským preferencím na celostátní úrovni. Tento trend se potvrdil ve studovaných obcích. V roce 2010 byla ještě česká ekonomika v recesi, míra nezaměstnanosti ve Zlínském kraji se pohybovala kolem 10%. Na národní úrovni dominovaly tradiční strany ODS a ČSSD. To mělo vliv i na rozhodování voličů při volbách obecních zastupitelů, zejména ve Valašském Meziříčí, které mělo tehdy přes 26 tisíc obyvatel. V menších obcích Krhová, Poličná a Střítež nad Bečvou (obce do 2 000 obyvatel) sestavila kandidátní listinu pouze jedna politická strana (v Krhové ČSSD), ostatní kandidáti byli nezávislí. V Zašové (středně velká obec přes 3000 obyvatel) politické strany měli mírnou převahu nad nezávislými (4 kandidátní listiny ku třem) a ve Valašském Meziříčí postavili do voleb 7 kandidátních listin (TOP 09, ODS, ČSSD, KSČM, KDU – ČSL, Strana zelených, Věci Veřejné) ku jedné nezávislých kandidátů (NEZÁVISLÍ). V Zašové šli do volebního klání 4 politické strany (TOP 09, ODS, KDU – ČSL, Strana Práv Občanů Zemanovci) a tři sdružení nezávislých („Lepší život pro Zaš. A Vás“, Nezávislí pro naši obec, „Vize Zašová – volby 2010“). Obce Krhová a Poličná získaly 1. 1. 2013 samostatnost, z tohoto důvodu se zde volilo obecní zastupitelstvo 5. 1. 2013, kdy v okolních obcích zastupitelům zvolených v řádném termínu pomalu končilo funkční období. V Krhové měli obyvatelé na výběr jednu politickou stranu

(ČSSD) a 4 sdružení nezávislých (Sdruž. nezáv. kand. – Krhovjané I., Sdruž. nezáv. kand. – Krhovjané II. Ing. Vítězslav Kotas NK, MVDR. Miloslav Kotas NK). V obci Poličná kandidovali jen nezávislí (NEZÁVISLÍ PRO POLIČNOU, Rodáci, a Luděk Černocho). V obci Střítež nad Bečvou je již od roku 1990 tradicí, že kandidují nezávislí kandidáti každý sám za sebe a tak co kandidát to jedna kandidátní listina (27). Volební účast se snižovala s velikostí obce od 40,72 % ve Valašském Meziříčí po 71,63 % v obci Poličná. Zvýšená účast v obcích, které obnovili svou samosprávu lze přičíst jisté euforii z nabyté svobody a zvýšeným zájmem o věci veřejné. Starostou města Valašské Meziříčí se stal Jiří Částečka (ODS), 1. místostarostkou Mgr. Dagmar Lacinová (ČSSD) a 2. místostarostou Ing. Jiří Pernický (NEZ). V sedmičlenné radě města zasedli dále Mgr. Ing. Jan Trčka (ODS), Milena Medková (ODS), Ing. Otto Buš (ODS) a Ing. Petr Daniš (ČSSD). Koaliční vyjednávání trvala přes měsíc, a vznikla koalice ODS (6 mandátů), ČSSD (5 mandátů) a Nezávislí (2 mandáty). Zastupitelstvo mělo 25 členů. Dalšími stranami v něm byla KDU-ČSL (4 mandáty), KSČM (3 mandáty), TOP 09 (3 mandáty) a Věci veřejné měly 2 mandáty (ČSU, 2020).

Tabulka 15 Volební účast v roce 2014

10 - 11.10 2014 Obec	Volební účast (%)	Počet zastupitelů	Kandidátní listiny	Politické strany	Nezávislí a jejich sdružení
Krhová	55,2	15	2	0	2
Poličná	62,46	15	2	0	2
Střítež n. B.	52,39	15	27	0	27
Zašová	50,86	15	5	1	4
Val. Meziříčí	37,99	25	12	9	3

Zdroj: vlastní zpracování, ČSU, 2020

Atmosféra v komunálních volbách v roce 2014 byla diametrálně odlišná od hlasování roku 2010. Nezaměstnanost ve Zlínském kraji byla na úrovni 7,3 % (11,3% v roce 2010). Po letech úsporných opatření, které prodloužilo recesi, vzrostla ekonomika o 2 %. 17. června 2013 v 18.03 hod padla vláda Petra Nečase a prezident

republiky Miloš Zeman 10. 7. 2013 jmenoval úřednickou vládu pod vedením Jiřího Rusnoka. Tradiční politické strany ODS, ČSSD Opět byla potvrzena původní predikce o aktérech v lokální politice a v menších obcích nesestavili politické strany ani jednu kandidátku. V obci Krhová o přízeň voličů usilovaly dvě sdružení nezávislých kandidátů (Sdr. nez. kand. – Krhovjané I., Sdr. nez. kand. – Krhovjané II). Stejně tak tomu bylo i v Poličné (Rodáci, NEZÁVISLÍ PRO POLIČNOU). Střítež nad Bečvou měla opět jen nezávislé kandidáty (27), V Zašové tentokrát kandidovala jediná politická strana KDU – ČSL, která má na Moravě silnou pozici. Za nezávislé kandidovali: ČPS – Za obec průhlednější, Lep. Živ. pro Zašovou a Veselou, NEZÁVISLÍ PRO OBČANA, Nezávislí pro naši obec. Ve Valašském Meziříčí kandidovalo roku 2014 devět politických stran (ODS, KDU – ČSL, KSČM, TOP 09, ANO 2011, ČSSD, Úsvit přímé demokracie, Strana svobodných občanů) a tři uskupení nezávislých občanů NOVÝ IMPULS, PROVALMEZ, Volba pro město (ČSU, 2020).

Tabulka 16 Volební účast v roce 2018

5 - 6.10 2018 Obec	Volební účast (%)	Počet zastupitelů	Kandidátní listiny	Politické strany	Nezávislí a jejich sdružení
Krhová	53,37	15	3	0	3
Poličná	63,1	15	4	0	4
Střítež n. B.	57,46	15	21	0	21
Zašová	55,06	15	5	2	3
Val. Meziříčí	41,92	25	10	8	2

Zdroj: vlastní zpracování, ČSU, 2020

Tyto místní volby ovlivnila řada faktorů. Nezaměstnanost ve Zlínském kraji v roce 2018 dosáhla hodnoty 2,61 %, což je tzv. frikční nezaměstnanost, neboli kdo chce pracovat, pracuje. V každé ekonomice jsou občané, kteří se na ní nechtějí podílet (cca 3%). V roce 2011 razantně vstoupilo na politickou scénu hnutí druhého nejbohatšího občana České republiky Andreje Babiše Ano 2011. Ano bude líp, toto jednoduché heslo ve spojení s profesionálním politickým marketingem změnilo českou politickou scénu. Tradiční strany, které se střídaly u vlády po tři desetiletí (ODS, ČSSD) se ocitly na prahu volitelnosti (5%). V menších obcích (Poličná, Krhová, Střítež nad Bečvou) kandidovali

pouze nezávislí kandidáti. V Poličné (NEZÁVISLÍ PRO POLIČNOU), RODÁCI, Společná vize pro Poličnou, POLIČNÁ PRO ŽIVOT). A v obci Krhová (Krhovjané I., Krhovjané II, KRHOVÁ 2018). Ve Stříteži nad Bečvou kandidovalo opět 21 solitérů. Obec Zašová je dle počtu obyvatel a voličských preferencí uprostřed politického proudu. Kandidovaly zde dvě politické strany (Česká pirátská strana a tradiční KDU – ČSL). Konkurencí byly místní sdružení nezávislých kandidátů (Nezávislí pro naši obec, Lep. živ. pro Zašovou a Veselou, Nezávislí pro naši obec (ČSU, 2020).

3.5.2 Politická reprezentace žen na lokální úrovni

Řada studií zjistila nižší úroveň zastoupení žen v české politice, přestože ženy tvoří více než polovinu české populace (Balík, 2016, s. 17). Tato teze se potvrdila i na úrovni lokální politiky ve zkoumaných obcích. Míra účasti žen na kandidátních listinách nesouvisela s velikostí obcí a nepodstatným bylo i to zda se jednalo o kandidátku politické strany nebo nezávislého sdružení. V České republice pozitivní diskriminace žen neexistuje v žádné oblasti (např. ve vedeních firem, státních úřadech). Reprezentaci žen ve svém vedení zajišťovala svého času ČSSD kvótami, posléze od tohoto opatření upustila.

Deskriptivní reprezentace žen v lokální politice je téma, v kterém převažují nezodpovězené otázky. Různá míra úspěšnosti žen ve snaze o získání nejvyššího postu, o který lze na lokální úrovni usilovat, tj. postu starostky, resp. primátorky (v největších obcích) v České republice je ovlivňována strukturou politických příležitostí. Tato struktura vymezuje prostor, ve kterém se političtí aktéři pohybují a ve kterém jsou ukotveni (a jež svým jednáním současně proměňují), ale současně je závislá na místních podmínkách (Maškarinec, 2020, s. 3).

Tabulka 17 Politická reprezentace žen v roce 2010

15 -16.10. 2010 Obec	Celkový počet kandidátů	Kand. ženy	Kand. ženy (%)	Počet zvolených zastupitelů	Zvolené ženy	Zvolené ženy (%)	Průměrný věk zastupitele
Krhová (2013)	43	13	30	15	6	40	44,2
Poličná (2013)	27	4	15	13	3	23	54,9
Střítež n. B.	26	6	23	15	2	13	45,9
Zašová	105	20	19	15	3	20	43,2
Val. Meziříčí	182	45	25	25	4	16	48,6

Zdroj: vlastní zpracování, ČSU, 2020

V předčasných volbách (2013) v obcích Krhová a Poličná zaujímaly ženy na kandidátních listinách pouze 15% (Poličná) resp. 30 % (Krhová). V ostatních obcích byla situace obdobná. Valašské Meziříčí (25 %), Střítež n. B. (23 %) a Zašová 19 %. Věkový rozptyl kandidátů byl ve Sříteži n. B. 30 – 68 let, v Zašové 27 – 64 let, ve Valašském Meziříčí 34 – 66 let, v Krhové 29 – 55 let, a v Poličné 22 – 60 let. Ve sledovaných obcích měl nejmladší kandidát (Krhová) 22 a nejstarší 68 let. Do nejvyšší funkce byla zvolena žena pouze v Krhové – starostka Sylva Kristková (ČSU, 2020).

Tabulka 18 Politická reprezentace žen v roce 2014

10 - 11.10 2014 Obec	Celkový počet kandidátů	Kand. ženy	Kand. ženy (%)	Počet zvolených zastupitelů	Zvolené ženy	Zvolené ženy (%)	Průměrný věk zastupitele
Krhová	30	8	26	15	5	39	42,66
Poličná	30	6	20	15	3	20	46,9
Střítež n. B.	27	7	26	15	4	27	48,33
Zašová	61	11	18	15	3	20	46,93
Val. Meziříčí	293	96	33	25	5	20	51

Zdroj: vlastní zpracování, ČSU, 2020

Ve volbách v roce 2014 kandidovalo nejvíce žen v městě Valašské Meziříčí (33%). V obcích Krhová a Střítež nad Bečvou byl jejich podíl na kandidátních listinách 26 %, v Poličné 20% a v Zašové pouhých 18 %. Věkový rozptyl kandidátů byl v Krhové 21 – 57 let, v Poličné 24 – 62 let, ve Stříteži n. B. 34 – 72 let, v Zašové 26 – 64 let a ve Valašském Meziříčí 37 – 70 let. Do nejvyšší funkce byla zvolena žena opět jen v Krhové – starostka Ing. Kateřina Halaštová (ČSU, 2020).

Tabulka 19 Politická reprezentace žen v roce 2018

5 - 6.10 2018 Obec	Celkový počet kandidátů	Kand. ženy	Kand. žen (%)	Počet zvolených zastupitelů	Zvolené ženy	Zvolené ženy (%)	Průměrný věk zastupitele
Krhová	45	13	29	15	5	39	42,66
Poličná	60	18	30	15	3	20	46,9
Střítež n. B.	21	4	19	15	4	27	48,33
Zašová	63	12	19	15	3	20	46,93
Val. Meziříčí	242	82	34	25	5	20	51

Zdroj: vlastní zpracování, ČSU, 2020

Ve volbách v roce 2018 kandidovalo opět nejvíce žen v městě Valašské Meziříčí (34%), v Poličné 30%, v Krhové 29 % a v obcích Zašová a Střítež nad Bečvou byl jejich podíl na kandidátních listinách 19 %. Věkový rozptyl kandidátů byl v Krhové 25 – 61 let, v Poličné 28 – 68 let, ve Stříteži n. B. – 28 – 60 let, v Zašové 30 – 68 let a ve Valašském Meziříčí 25 – 74 let. Do nejvyšší funkce byla zvolena žena opět jen v Krhové – starostka Ing. Kateřina Halaštová (ČSU, 2020).

Závěr

Hlavními cíli diplomové práce bylo analyzovat dopady místních referend a následné děje ve vybraných obcích. Bylo zjištěno, že hlavními důvody rozpadu města Valašské Meziříčí byla nedostatečná informovanost občanů, podcenění jejich angažovanosti a především špatná a neupřímná komunikace reprezentantů města Valašské Meziříčí s obyvateli místních částí Krhová a Poličná. Záměr zrušit školy těchto místních částí podnítl petiční aktivitu, která vedla prostřednictvím místního referenda ke vzniku dvou nových obcí k 1. 1. 2013. Potvrdily se tak výsledky dosavadních výzkumů, ke konfliktům v rámci místních komunit dochází většinou v oblasti rozvoje obcí. Také obec Střítež nad Bečvou obnovila svou svrchovanost na základě lidového hlasování a to již v roce 1990. V roce 1985 byly v rámci praktikované koncepce střediskových obcí sloučeny obce Zašová, Veselá a Střítež nad Bečvou. Střediskovou obcí se stala Zašová. Analýza a komparace studovaných obcí potvrdila, že dominantním zdrojem obecních rozpočtů jsou

daňové příjmy, především sdílené daně. Tvořily, stejně jako je národní průměr, kolem šedesáti procent příjmu těchto obcí. Jejich výhoda je určitá stabilita, přichází každoročně, ale nevýhodou závislost na makroekonomických parametrech (např. HDP, nezaměstnanost) kde může nastat nečekaný velký propad (pandemie koronaviru v současnosti). Menším obcím, a tedy i nově vzniklé Poličné a Krhové, pomohly změny v rozpočtovém určení daní, které se měnilo v jejich prospěch v letech 2013 a 2018. Ekonomický dopad osamostatnění nebyl díky tomu pro ně negativní a proto zanedbatelný. U všech sledovaných obcí byla ve sledovaném období 2013 – 2019 přijatelná míra zadlužení. Rozdíly ve struktuře příjmové stránky rozpočtu nesouvisely přímo s délkou samostatnosti obcí. Odlišnost byla dána především počtem obyvatel, podnikatelů v katastru obce, počtem dětí navštěvující školní zařízení a obratností v získávání národních a evropských dotací. Podíl přijatých transférů na rozpočtu obce Zašová a města Valašské Meziříčí byl ve sledovaném období kolem 20 %, zatímco u ostatních obcí činil jen zhruba 10 %. Nejhuře v oblasti čerpání na tom byla Střítež nad Bečvou, kde nyní zaznívá názor (menšinový), že by z důvodů čerpání dotací, a s tím souvisejícím rozvojem, bylo výhodnější být místní částí Zašové než samostatnou obcí. U nedaňových příjmů všech zkoumaných obcí byl důležitý především příjem z hospodaření ve vlastních lesích, z prodeje pozemků a v případě Zašové z pronájmu pozemků firmě provozující solární elektrárnu. Vlastnictví lesů se v současnosti stává zátěží, vzhledem ke kulminující kůrovcové kalamitě, a s tím souvisejícím poklesem ceny dřeva a zvýšenými náklady na obnovu lesních porostů. V České republice je sídelní struktura značně roztříštěná, vyznačující se velkým množstvím malých obcí. Zatímco v devadesátých letech převládal trend decentralizace, v současnosti obce navazují spolupráci např. v oblasti čerpání dotací nebo propagace regionu. Důležité jsou zde úspory z rozsahu a synergie. Obdobná situace je u krajů např. Regiony soudržnosti.

Občanská participace na rozhodování a správě věcí veřejných nespočívá jen ve volební účasti. Důležitá je i soudržnost místní společnosti, spolková činnost, účast jednání zastupitelstva nebo aktivita obyvatel hájících své zájmy prostřednictvím stížností, podnětů nebo petic. Oddělení obou místních částí od města Valašské Meziříčí a vznik samostatných obcí Krhová a Poličná inicioval rozšíření spolkových činností, vedl k zachování školských zařízení a pozitivním způsobem nastartoval větší zájem obyvatel o dění v obci. Volební účast v prvních samostatných volbách v Krhové (63,8 %)

a v Poličné (71,63 %) byla vyšší než v přibližně stejných obcích Zašová a Střítež nad Bečvou. V dalších volbách 2014, 2018, byla účast v obcích podobná.

Přestože ženy tvoří více než polovinu populace (51 %), neodpovídá tomu jejich zastoupení ve vedeních firem, státních úřadů nebo politických stran. To se potvrdilo u zkoumaných obcí, kdy ve sledovaném období 2013 – 2016 na kandidátních listinách do místních voleb kdy podíl žen byl 18 – 32,76 %. Nejvyšší podíl zvolených žen do zastupitelstva obce byl 40 %. Z tohoto trendu vybočuje obec Krhová, kde od roku 2013 je starostkou žena. Atributem podmiňujícím zvolení ženy do zastupitelstva byl spíše než genderový potenciál kulturní (vzdělání) a sociální kapitál (sociální stratifikace). Typický zvolený zastupitel sledovaných obcí v období 2013 – 2019 byl muž kolem padesáti let.

Závěrem lze konstatovat, že, mezi podstatné atributy úspěšné obce a jejich spokojených občanů patří především společenská koheze (soudržnost), ochota obyvatel participovat na politickém procesu a jejich kulturní kapitál. Jsou to důležitější parametry než počet obyvatel nebo rozloha území. Z těchto důvodů může být výrazně odlišný rozvoj u obcí obdobné velikosti.

Seznam použitých zdrojů

BALÍK, Stanislav, Michal PINK, Andrew Lawrence ROBERTS, Marek RYBÁŘ, Peter SPÁČ, Petra SVAČINOVÁ a Petr VODA. *Kvalita demokracie v České republice*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2016. Politologická řada. ISBN 978-80-7325-417-9.

BALÍK, Stanislav. Metodologie výzkumu komunální politiky. In FIALA, Petr a Maxmilián STRMISKA. *Víceúrovňové vládnutí: teorie, přístupy, metody*. 1. vyd. Brno: ISPO - CDK, 2005. s. 163-175. 13 s. ISBN 80-7325-074-8.

ČMEJREK, Jaroslav, BUBENÍČEK Václav, ČOPÍK Jan. *Demokracie v lokálním politickém prostoru: [specifika politického života v obcích ČR]*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a. s. Politologie (Grada), 2010. 224 s. ISBN 978-80-247-3061-5.

BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, Publishing, a. s., 2009. 250 s. ISBN 978-80-247-2908-4.

MOURITZEN, Paul Erik, SVARA, James H. *Leadership at the Apex: Politicians and Administrators in Western Local Governments*. Pittsburgh: University of Pittsburgh Press. 2002. 334 s. ISBN 31735046143545.

NAHODIL, Tomáš. *Místní referendum v České republice: zákon o místním referendu poznámkami : podle stavu k 1.10.2004*. Praha: Linde, 2004. ISBN isbn80-7201-502-8.

Kniha politiky. Přeložil Zuzana HOCKOVÁ, přeložil Kateřina ŠEBKOVÁ. Praha: Knižní klub, 2015. Universum (Knižní klub). ISBN 978-80-242-4796-0.

ŠIMÍČEK, Vojtěch, ed. *Přímá demokracie*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Mezinárodní politologický ústav, 2016. 215 s. ISBN 978-80-210-8351-6.

JAREŠ, Adam, JUDOVÁ, Aneta. *Kuchařka místního referenda: manuál pro aktivní občany*. Praha: Transparency International - Česká republika, 2016. 67 s. ISBN 978-80-87123-26-3.

SMITH, Michael L. Adam, JUDOVÁ, Aneta. *Přímá demokracie v praxi: politika místních referend v České republice*. Praha: ISEA, 2006. 215 s. ISBN 978-809-0331-631.

Zákony

Česko. *Zákon č. 128/2000 Sb. Ze dne 12. dubna 2000 o obcích (obecní zřízení)*. [online] (PDF) [cit.2020-02-09]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-22>

Česko. *Zákon č. 22/2004 Sb. Zákon o místním referendu a o změně některých zákonů*. [online] (PDF) [cit.2020-02-09]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-22>

Internetové zdroje

Maškarinec, 2020: Pozice starostek v České republice [online]. Sociologický časopis: O nás [cit. 2020-03-22]. Dostupné z: http://sreview.soc.cas.cz/artkey/csr-201804-0003_the-representation-of-women-in-the-position-of-mayor-in-the-czech-republic-and-slovakia-in-2006-2014-a-compara.php?l=EN

VALAŠSKÉ MEZIRŮČÍ, 2020: Základní informace o městě. [online]. Valašské Meziříčí: O městě [cit. 2020-03-22]. Dostupné z: <https://www.valasskemezirici.cz/o-meste/ds-1002/archiv=0&p1=17576>

Ukradená obec, 2020: Zapadlá a ukradená obec. [online]. Seznam zprávy: Článek [cit 2020-04-22]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/zapadla-a-ukradena-obec-pritahla-pozornost-policie-uradu-prace-i-vedeni-ano-91281>

ZAŠOVÁ, 2020: Informace o obci. [online]. Zašová: O obci. [cit. 2020-02-10]. Dostupné z: <https://www.zasova.cz/o-obci>

POLIČNÁ, 2020: Informace o obci. [online]. Poličná: O obci. [cit. 2020-02-10]. Dostupné z: <https://www.policna.cz/obec/zakladni-informace/>

KRHOVÁ, 2020: Základní informace o obci. [online]. Krhová: Obec. [cit. 2020-03-28]. Dostupné z: <https://www.krhova.cz/obecni-urad/>

Ministerstvo financí, 2020: Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocty/statni-zaverecny-ucet-uzemnich-rozpoctu/2018/statni-zaverecny-ucet-uzemnich-rozpoctu-35487>

STŘÍTEŽ, 2020: Základní informace o obci. [online]. Střítež: Obec. [cit. 2020-03-28]. Dostupné z: <https://striteznb.cz/>

Human Rights & Democracy 2020: Human Rights & Democracy [online]. Human Rights & Democracy . [cit. 2020-03-28]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/topics/human-rights-democracy/414/human-rights-democracy_en

Ústav práva, 2020: Ústav práva a právní vědy [online]. Althing – nejstarší z nejstarších?. [cit. 2020-03-28]. Dostupné z: <https://www.ustavprava.cz/blog/2014/04/althing-nejstarsi-z-nejstarsich/>

ČSU, 2020: *Charakteristika SO OPR Valašské Meziříčí*. [online]. Český statistický úřad: [cit. 2020-02-13]. Dostupné: https://www.czso.cz/csu/xz/charakteristika_so_orp_valasske_mezirici

VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ, 2020: *Zápis ze zasedání Zastupitelstva*. [online]. Valašské Meziříčí: Zápis ze zasedání Zastupitelstva města Valašské Meziříčí. [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <https://www.valasskemezirici.cz/dokumenty-zastupitelstva>

VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ, 2020: *Dokumenty zastupitelstva*. [online]. Valašské Meziříčí: Dokumenty Zastupitelstva města. [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: https://www.valasskemezirici.cz/vismo/zobraz_dok.asp?p1=17888&id_ktg=1377&n=dokumenty-zastupitelstva&archiv=2

Materiál pro zasedání Zastupitelstva města č. 10, 10. 11. 2011: *Materiál pro zasedání zastupitelstva*. [online]. Valašské Meziříčí: Materiál pro zasedání Zastupitelstva města. [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <https://www.valasskemezirici.cz/dokumenty-zastupitelstva>

Zápis z 10. zasedání Zastupitelstva, 10. 11. 2011: *Zápis z 10. zasedání Zastupitelstva*. [online]. Valašské Meziříčí: Zápis z 10. zasedání Zastupitelstva města Valašské Meziříčí. [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <https://www.valasskemezirici.cz/dokumenty-zastupitelstva>

Materiál pro zasedání Zastupitelstva města č. 12, 26. 1. 2012: *Materiál pro zasedání zastupitelstva*. [online]. Valašské Meziříčí: Materiál pro zasedání Zastupitelstva města. [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <https://www.valasskemezirici.cz/dokumenty-zastupitelstva>

Materiál pro zasedání Zastupitelstva města č. 16, 14. 6. 2012: *Materiál pro zasedání zastupitelstva*. [online]. Valašské Meziříčí: Materiál pro zasedání Zastupitelstva města. [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <https://www.valasskemezirici.cz/dokumenty-zastupitelstva>

IDNES, 2020: *Krhová – Poličná odtržení*. [online]. Krhová a Poličná: Odtržení od Valašského Meziříčí. [cit. 2018-02-22]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/krhova-policna-odtrzeni.A120422_105811_zlin-zpravy_mad

MF ČR, 2020: *Ministerstvo financí České republiky*. [online]. Monitor – informační portál Ministerstva financí [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/>

Ostatní zdroje

Rozhovor 1 – místostarosta Poličné Ing. Jiří Pernický, dne 8. 12. 2019

Rozhovor 2 – starostka Krhové Ing. Kateřina Halaštová dne 9. 12. 2019

Rozhovor 3 – předseda expertní skupiny pro optimalizaci školství Mgr. Jiří Hruška, dne 15. 10. 2019

Rozhovor 4 – zastupitel Stříteže nad Bečvou Ing. Petr Běťák, dne 17. 11. 2019

Rozhovor 5 – členka petičního výboru za zachování ZŠ Žerotínova Mgr. Alena Hrachovcová, dne 17. 12. 2019

Rozhovor 6- člen Zastupitelstva města Valašské Meziříčí Ing. Daniel Vodák, dne 11. 12. 2019

Přílohy

Příloha A - Významné investiční akce obce Poličná v roce 2013

Oprava budov ZŠ Poličná	1 779 235,- Kč
Pořízení dlouhodobého hmotného majetku	2 227 002,- Kč
Stroje, přístroje a zařízení	447 767,- Kč

Zdroj: POLIČNÁ, 2020

Příloha B - Významné investiční akce obce Poličná v roce 2014

Oprava kříže Kalvárie s dotací Fondu kultury	171 350,- Kč
Hřiště Barvínek s dotací OP Životní prostředí	791 620,- Kč
Zavedení separace biolog. odpadu s dotací OP ŽP	918 880,- Kč
Preventivní opatření v lesích s dotací SZIF	5 790 000,- Kč
Vybavení obecní knihovny	30 260,- Kč
Preventivní povodňová ochrana s dotací OP ŽP	2 474 400,- Kč
Zateplení obecního domu s dotací SFŽP	2 808 700,- Kč
Veřejné osvětlení	500 000,- Kč
Sdělovací prostředky – místní rozhlas	450 000,- Kč

Zdroj: POLIČNÁ, 2020

Příloha C - Významné investiční akce obce Poličná v roce 2015

Štěpkovač, svozové vozidlo s dotací OP ŽP	1 788 550,- Kč
Oprava kapličky na Kotlině s dotací MMR ČR	251 320,- Kč
Osvětlení přechodu pro chodce s dotací ZK	120 000,- Kč
Oprava komunikací	1 800 000,- Kč
Údržba sportovních zařízení v majetku obce	200 000,- Kč

Zdroj: POLIČNÁ, 2020

Příloha D - Významné investiční akce obce Poličná v roce 2016

Zpracování Územního plánu s dotací ZK	140 000,- Kč
Příspěvek na hospodaření v lesích do ZK	29 700,- Kč
Rozvoj knihovny s dotací MK	22 860,- Kč
Nákup dýchacích přístrojů s dotací ZK	150 850,- Kč
Dotace Zlínského kraje na výdaje JSDH	14 560,- Kč
Oprava a vybavení sálu	997 500,- Kč
Oprava veřejného osvětlení	100 000,- Kč

Zdroj: POLIČNÁ, 2020

Příloha E - Významné investiční akce obce Poličná v roce 2017

Oprava půdních sesuvů s dotací SZIF	4 916 870,- Kč
Nové komunikace v lokalitě Chrástalov	5 000 000,- Kč
Prodloužení kanalizace na Úlehle	4 000 000,- Kč
Oprava místních komunikací	2 000 000,- Kč
Nové komunikace	5 200 000,- Kč

Zdroj: POLIČNÁ, 2020

Příloha F - Významné investiční akce obce Krhová v roce 2013

rozšíření MŠ kontejnerovou sestavou	1 900 000,- Kč
Nové prostory obecního úřadu včetně bezbariérové rampy	570 000,- Kč
Vybavení úřadu nábytkem	127 000,-Kč
Oprava budovy ZŠ a školní družiny	280 000,- Kč
Údržba místních komunikací	250 000,- Kč
Zahradní technika	253 000,- Kč

Zdroj: KRHOVÁ, 2020

Příloha G - Významné investiční akce obce Krhová v roce 2014

Nákup části areálu Gybas	2 000 000,- Kč
ZŠ rekonstrukce učeben, WC a kotelny	733 333,- Kč
MŠ výměna oken	344 000,- Kč
Oprava komunikací a mostního zábradlí	1 697 000,- Kč
Oprava veřejného osvětlení	216 000,- Kč
Pořízení rozhlasové ústředny včetně servisu hlásičů	233 000,- Kč
Dvě nové autobusové zastávky	248 000,- Kč

Zdroj: KRHOVÁ, 2020

Příloha H - Významné investiční akce obce Krhová v roce 2015

Energetické opatření ZŠ s dotací z OP Životní prostředí	7 631 000,- Kč
Zahrada MŠ, s dotací z OP Životní prostředí	1 112 000,- Kč
Dětské hřiště u MŠ s dotací MMR	544 500,- Kč
Separace a svoz odpadu s dotací z OP Životní prostředí	2 781 790,- Kč
Varovný a informační systém s dotací Zlínského kraje	284 609,- Kč
Rekonstrukce hasičské zbrojnice s dotací Zlínského kraje	366 000,- Kč
Oprava místních komunikací	3 000 000,- Kč

Zdroj: KRHOVÁ, 2020

Příloha CH - Významné investiční akce obce Krhová v roce 2016

Oprava budovy místní kapličky	1 553 734,- Kč
Výstavba míst na separovaný odpad	413 855,- Kč
Rozšíření bezdrátového rozhlasu	107 949,- Kč
Oprava komunikací	1 252 784,- Kč
Zpracování projektových dokumentací, vyřízení povolení	550 178,- Kč
Defibrilátor AED Line CZ	53 688,- Kč
Elektrocentrála Honda	45 300,- Kč
Vrata technické budovy areálu Gybas	46 114,- Kč

Zdroj: KRHOVÁ, 2020

Příloha I - Významné investiční akce obce Krhová v roce 2017

Oprava ZŠ	400 000,- Kč
Oprava a údržba místních komunikací	550 000,- Kč
Nákup budov	3 300 000,- Kč

Zdroj: KRHOVÁ, 2020